

O životě sv. Orosie

Jméno Orosia, či Eurosia znamená v řečtině „blahodárný déšť“. Do češtiny se překládá jako Dobroslava. Žila

mezi léty 864–880 († Jaca,

čti Chaka). Je patronkou španělského města Jaca.

Přibližně po jednom roce svého pobytu na Velké Moravě, v roce 864, se svatí Cyril a Metoděj dověděli, že se v blízkosti Čech narodila dívka, které bylo přičteno božským vnuknutím jméno Eurosia.

Jejím otcem byl pravděpodobně vévoda Mojslav, bělochorvatský kníže, zmiňovaný v letopisech mezi statečnými českými knížaty. Kmen bílých Chorvatů tehdy sídlil v severovýchodních Čechách a na severní Moravě. O Orosii tedy lze hovořit jako o moravské princezně, protože patřila do vrstvy vládnoucích kruhů Velké Moravy jakožto státního útvaru. Zřejmě v osmi letech osiřela a byla pak vychovávána knížetem Bořivojem I. a sv. Ludmilou.

Možný důvod, proč Bořivoj přijal osiřelou Orosii do rodiny jako svou adoptivní dceru, byla vděčnost jejímu otci za statečnou pomoc při obraně proti nepřátelům.

Kněžna Ludmila měla Orosii velmi ráda. „Byla jí velkou přítelkyní,“ říká historická zpráva, vždyť „byla jen o málo let starší.“ Po Bořivojově křtu na Moravě, byl při jeho sídle v Čechách zbudován malý kostel, zasvěcený sv. Klimentovi. „Toto byl první kostel Čech,“ říká legenda, a dodává, že „sloužil jako křestní kaple Bořivojovy manželky Ludmily a schovanky Dobroslava – Eurosie – Orosie“

(r. 877), které byly ve víře vychovány knězem Kaichem, poslaným sem sv. Metodějem.

V roce 880 byl sv. Metoděj na návštěvě v Římě, „v čase, kdy se tam nacházelo také poselstvo aragonské“. Papež Jan VIII. požádal svatého Metoděje, aby našel vhodnou urozenou nevěstu pro syna navarrského krále Fortuny I. (Fortunia Jiméneze, čti: Chiméneze), která by byla svatá a statečná. Metoděj doporučil Orosii – Dobroslavu.

Vévodové Bořivoj a Ludmila jí udělili, místo jejich zesnulých rodičů, souhlas k sňatku s princem aragonským (Fortuniem Garcésem, čti Garfésem, event. Harsésem). Svatba se zřejmě uskutečnila v zastoupení.

Po svatbě (v srpnu r. 880) se svatební průvod (v září) spěšně vydal do Navarry, aby dorazil do své země dříve, než bude kvůli zimě nemožné přejít Pyreneje. „V měsíci říjnu přišli k vodám řeky Aragón, která už není daleko od města Yebra na jižní straně Pyrenejí.“

Podrobný popis posledních událostí: Od vod Aragónu přešli poutníci brzy k vodám řek Gállego a Basa. Do města Yebra byl ke králi napřed poslán don Domingo s oznámením, že už přijela královská novomanželka. Ale posel byl zajat maurskou tlupou, která se tu potloukala, a ta ho zabila. Banditům velel Aben Lupo.

Z dokumentů, které posel nesl, se Lupo dověděl o příjezdu Orosie. Orosiin královský průvod, který nevěděl, co se stalo, čekal na poslův návrat. Čas plynul a pozvání od krále nepřicházelo. Na celou výpravu padl neklid.

Místní člověk, který už zažil drancování Maurů v blízkosti toho místa, poradil Orosii, aby i se svou družinou utekla do jeskyni v hoře. A ona tak učinila. „Tehdy se bandita přiblížil k výpravě a sliby se snažil získat přízeň Orosiinu. Arab chtěl, aby se Orosia zřekla víry v Ježíše Krista, aby odmítla ruku dona Fortúna Garcése, a aby se stala jeho ženou. Ve snaze toho dosáhnout oddaloval přepadení její družiny. Když ale viděl, že jeho sliby ani úsko-ky nic nezmloují, dal příkaz k útoku.“

Útok začal pobitím obránců výpravy. Orosia a několik jejích nejbližších měli ještě čas utéci z toho místa a vystoupat na vysoko položené planiny hory. „Ona a její přeživší doprovod trpěli velkou žízní na tomto místě, kde byla louka. Orosia prosila Boha, a v tu chvíli se na louce objevil pramen čisté vody. Tady se pak měl konat poslední zápas.“

„Aben Lupo osobně napadl obránce a vůdce Orosiina doprovodu, který se jmenoval Cornel. Ale Orosia, která byla po jeho boku, vztáhla ruku, aby ho ochránila. Rána, která měla zabít Cornela, jí usekla ruku v zápěstí. Po tomto vážném zranění, a vida zmařené naděje, sám Aben Lupo rozsekal tělo Cornelovo a v zuřivosti rozkázal jednomu ze svých poma- hačů, aby usekl druhou ruku Orosie, a také její nohy a hlavu. Poté se strhla bouře, která Maury vyděsila, takže se v hrůze rozprchl.“

Tímto způsobem, když měla sotva 16 let, vysloužila si Orosie mučednickou korunu spolu s ostatními ze svého doprovodu.“

Španělského manžela Orosie její smrt tak zdrtila, že zůstal své nevěstě navždy věrný a nikdy se neoženil. Jeho žal mu dal sílu celý svůj další život muslimy urputně a neúnavně pronásledovat (až na stáří se prý odebral do monastýru, dožil se začátku 10. stol. a má přízvisko Král-mnich; podle jiných zemřel v boji), takže Španělsko i rodící se křesťanskou Evropu před řáděním a nájezdy pohanů pomohl ochránit. Sv. Orosia se tedy svým mučednictvím podílí na ochraně křesťanského charakteru Evropy.

Svaté ostatky Orosie našel po dvou letech (r. 882) na místě jejího umučení nějaký pastýř, který se byl obcerstvit u pramene, prýstícího tam od doby jejího mučednického zápasu. Jsa veden nebeským zjevením, vyzdvihl ostatky mučednice a přenesl je do města Yebry, kde podle pokynu shůry zanechal v chrámu její hlavu, a pak do města Jacy, kde do chrámu na oltář položil její tělo. Přenesení ctihodných

ostatků bylo dle legendy provázáno zázraky. (O zázracích sv. Orosie se píše v českých hymnech k bohoslužebnému uctívání sv. Orosie.)

Svatost. Moravská mučednice byla věřícím lidem uctívána jako svatá ihned po umučení, stala se patronkou vinařů a ochránkyní před nepřízní počasí. Byla zřejmě místně svatořečena 25. června (datum jejího svátku v Jace). Ve Španělsku se jí říká Orosia de Jaca a její památka je ověněna zázraky.

Postupem času byly s Orosií spojovány pověsti, že ovládá bouře a blesky (podle hromobití, které nastalo po jejím zabití a obrátilo Maury na úprk), a stala se také patronkou blahodárného deště (podle svého jména), a proto se k ní věřící obrací s prosbou o vláhu a o úrodu.

Zvláště prosí křesťané o její přímlyvy v obdobích sucha nebo vzývají její jméno pro

ochranu před ničivými bouřemi. Podle tradice jí Pán totiž udělil moc, aby přivolávala mírné deště a tišila vichry.

Pomoc seslaná shůry je ve všech těchto případech dosvědčena zkušeností křesťanů s jejím uctíváním. Dále ji můžeme považovat za nebeskou ochránkyni manželských svazků a patronku rodiny.

Ostatky spanilé Moravanky jsou dodnes uloženy ve Španělsku a jsou předmětem velké úcty věřícího lidu. Toto místo je jediným doloženým hrobem příslušníka vládnoucí velkomoravské dynastie. Ve španělských městech Jaca a Yebra se každoročně na její počest konají oslavy. V Jace se pouť na počest jejího svatebního průvodu koná 25. června a je velkolepou slavností se zachovanými starobylými prvky. Průvod v dobových kostýmech kráčí z katedrály za monotónního zvuku trubek

Ve jménu Otce † i Syna † i Svatého Ducha. † Amen.

Vyhlášení svatosti mučednice Orosie (jinak řečené Dobroslavy)

Biskupové Olomoucko-brněnské eparchie Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku dnes slavnostně vyzývají pravoslavné křesťany, aby vzývali mezi místními svatými i dceru naší země, princeznu velkomoravskou a aragonskou, pannu Orosii a přinášeli zbožnou úctu této světicí, umučené pro věrnost Ježíši Kristu a kvůli neochvějnému zachovávaní své mravní čistoty. V jednotě s eparchiálním duchovenstvem a věřícím lidem společně vyhlášíme, že uznáváme a oslavujeme její svatost a prosíme o její svaté přímlyvy před milostivým Bohem. Připojujeme se tím k zástupům ctitelů této mučednice, které se po jejím mučednickém svědectví o Kristu, i v dobách dalších, dovolávaly její nebeské pomoci a zastání u trůnu Beránkova. (Zpísní sv. Jana 6,9-11)

Život i statečné a nepohyblivé svědectví mučednice Orosie († 880) vyvyšujeme jako obraz vznešené křesťanské víry a bohumilých skutků. Klademe je tímto aktem místním pravoslavným věřícím k inspiraci jako křesťanský vzor pevnosti a vroucnosti víry a jako skvoucí příklad k následování její zbožnosti. Mučednice Orosie se ani tváří v tvář hrozící kruté smrti nezřekla Pána Ježíše, ani se nestyděla za svého Spasitele (Mark 8,38), nezalekla se vyhrůzek, nezděsila se těch, kdo „zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou“ (Matouš 10,28), nedala se odtrhnout od Krista úlisnými nabídkami Kristových nešlechtných nepřátel. Poslechla Pána, když vzala na sebe kříž a následovala Ježíše, ztratila pro Něj život pozemský, leč získala nebeský. (Matouš 16,24-27) Panna Orosia prolitím vlastní krve dosvědčila svou svatou víru, čistotu, křesťanskou mravnost a věrnost. Za to obdržela smělost před Bohem a přednáší mu své prosby za věrný lid.

Svatost mučednice Orosie je dávno bezpečně doložena neutuchající pověstí svatosti, nesčítným množstvím zázraků a stvrzena zkušeností věřících, kteří u ní hledali pomoc. Především pak je její svatost a smělost v přímluvách před Bohem důsledkem samotného mučednického skonání, které bylo opravdovým svědectvím věrného křesťana o Kristu. Z Kristova Evangelia víme, že Pán právě o takových pravil: „Kdokoli mě vyzná před lidmi, toho i já vyznam před svým Otcem v nebesích.“

(Matouš 10,32; poskbní Lukáš 12,8). Sv. apoštol Pavel píše: „Jestliže jsme s Ním zemřeli, budeme s Ním i žít.“ (2 Timotej 2,11)

Z těchto slov čerpající jistotu o uvedení mučednice Orosie do nebeské slávy, obrácíme se k ní s prosbou o její přímlyvy a vybízíme bratry a sestry, místní pravoslavné křesťany, aby vzývání svatosti Orosie (jinak řečené Dobroslavy) zahrnuli do svých modliteb a obraceli se k ní s prosbami. Nechtějí jsou k její oslavě konány liturgické služby a uctívány její ikony. Její památku zařazujeme do našeho církevního kalendáře na 25. června a 28. září (oba dny dle obč. kalend.).

Ze svatého Evangelia našeho dobrotivého Pána Ježíše Krista a z života i rozšířeného uctívání princezny Orosie jsme nabylí přesvědčení, že vzývání svatých přímluv mučednice Orosie přinese celé naší místní pravoslavné církvi duchovní užitek ke spáse věřících a rozhojnění pomoci shůry, posílí pevnost víry, rozvní horlivost zbožnosti jejich dítek a utvrdí naši svornost, jednotu ve víře a lásku v našem církevním společenství.

Svatá mučednice Orosie, pros Boha za nás!

+ Simon

+ Izaiáš

+ Simon, arcibiskup olomoucko-brněnský

+ Izaiáš, biskup sumperský

V Brně v pravoslavném katedrálním chrámu sv. Václava

Dne 15./28. září 2022

Dekret o vyhlášení svatosti mučednice Orosie

a tympán a je nesena stříbrná rakev s ostatky svěťce. Muži předvádějí dobové staré tance, šermující meči, mají v ústech po celou dobu průvodu karafiát (možná s tím souvisí i moravská tradice „Jízda králů“). Poté se nesou ostatky sv. Orosie po krajině.

Ohledně Orosie je zápis v Ottově naučném slovníku a můžeme s jistotou říci, že je to skutečná historická postava. Jisté je také to, že sv. Orosia byla i v naší zemi v 15. století alespoň na některých místech čtěna a Češi putovali do Jacy a Yebry a vyhledávali tam pomoc své krajanky. Viz např. návštěvu bratra Jana řečeného z Hory Olivetské (z Litomyšle), v breviáři uváděný případ Čecha a jeho zázračně oživené dcery a konečně i dotaz španělské císařovny Marie arcibiskupu pražskému na místo, kde jsou pochováni Orosiini rodiče (tj. kníže Bořivoj a sv. Ludmila).

Mučednice Orosie z Velké Moravy dosvědčila víru v Krista prolitím své krve ve Španělsku v době před tzv. velkým rozkolem, tedy za časů, kdy bylo křesťanství v západní Evropě ještě součástí jednoty světové pravoslavné církve. Ihned po svém zesnutí byla uctívána pravoslavnými křesťany jako svatá mučednice a tato úcta pokračovala i nadále a trvá dodnes. Na tuto pradávnu tradici svatosti mučednice Orosie navazujeme dnes i my na Moravě. Její památku oslavujeme dvakrát v roce. Jednak se svátek její památky koná dle aragonské tradice 25. června. Dále svátek sv. Orosie připadá na den 28. září, oslavuje se tedy v měsíci před datem jejího umučení – v den vyhlášení její svatosti na Moravě).

Sv. mučednice Orosie, pros Boha za nás!

Hlavní prameny informací o sv. Orosii a zdroje citací:

Juan Francisco Aznárez López (1981): *Historia de Santa Orosia, Reine, Virgen • Mártir, Patrona de Jaca • su Diócesis*, Imprenta Raro, Jaca, D. L. HU 100, 1981, 56 s.; *Jacská legenda*. Četla se od 13. století a v 15. století byla vydána tiskem (tarragonská verze až roku 1550); *Legenda* ve znění tarragonském; zápis v knize *Statut a výsady města Jacy*; Jana B. Šumpíková (cituje z knihy „Přes propasti věků“); stat ing. Jiřího Kachlíka (2005) a statě JUDr. Zdeněka Opatřila; moraviamagna.cz. Medializované výroky: Pavel Štěpánek, historik umění, hispanista; Jan Royt, historik umění.

Na internetu rozcestník článků o sv. Orosii:

www.orthodoxia.cz/svati/orosie.htm

Modlitební služba s podrobným životopisem: download.pravoslavni.cz/svati/orosia-w.pdf

Sestavil prot. Jan Baudiš

Brno
28. září
2022

Vlachernský chrám Matky Boží v Konstantinopoli

Vlachernský chrám vděčil za svou slávu *maforiu* Boží Matky. Právě zde má původ svátek *Záštity přesvaté Bohorodice (Pokrov)*. Životopis svatého Andreje, pro Krista jurodivého, hovoří o zázračném zjevení přesvaté Bohorodice, jež zde viděl spolu se svým učedníkem Epifaniem. Boží Matka podle jeho vyprávění vešla hlavním chrámovým vchodem k oltáři a modlila se zde za lid. Po skončení této modlitby sňala svůj *maforion*, a držíc jej oběma rukama, rozprostřela ho nad shromážděnými věřícími. Je možno předpokládat, že se v oltární části *Vlachernského chrámu*, vysoko nad shromážděným klérem a lidem, pravděpodobně nacházelo mozaikové vyobrazení Boží Matky, stojící s rukama pozdviženýma k nebi, tj. typu *Oranty* neboli *Přímluvkyně*.

*Bohorodice v kupoli – Oranta.
Nerozborná hradba (Kyjev)*

Obvyklý čili pravidelný zázrak odhalení ikony Panny Marie

Středověká báseň *Liber Virginalis* hovoří o *Vlachernském chrámu* takto: *Město Konstantinopol má baziliku, proslulý chrám zasvěcený Panně Marii, který je tam známý pod jménem Lacherna (Lucerna). Uctíváný obraz Panny s Dítětem na rukou, zakrytý purpurovým závěsem (sindon), se zde sám ukazuje v sobotu na celonoční bohoslužbě. Když se večer slouží bohoslužba zasvěcená Boží Matce, snímá ze sebe (tato ikona) pokrývku a odhaluje se tvář přesvaté Panny. Tehdy se schránka, která uchovává tento božský obraz, zázračně otevírá, a zůstává s pokrývkou zvednutou vzhůru do deváté hodiny (tj. třetí hodiny odpolední) následujícího dne. Neděje se tak žádným mechanickým uměním, přitažlivostí nebo magickou silou. Pokrývka zůstává zvednutá, dokud slunce nedokončí svou sobotní cestu, a lid důstojně neoslaví sobotu zpěvem k Boží Matce.*

*Vlachernská Bohorodice.
Ikona u pramene (Benátky, chrám sv. Marka
Santa Maria Mater Domini)*

Důkazy nacházíme ve zmínkách v dobové literatuře. Především se o něm zmiňuje Anna Komnenovna, když ve své knize *Alexiady* hovoří v souvislosti s událostmi roku 1107 o obvyklém zázračném jevu ve Vlachernách. Zázračný obraz Boží Matky se nacházel v apsidě, jejíž koncha (vrchní část klenby) byla zakryta purpurovým závěsem. Ve Vlachernském chrámu byla také stříbrná reliéfní ikona Bohorodice u pramene, z jejíž rukou tento pramen vytékal, jak se dočítáme u Konstantina Porfyrogenneta v knize *O ceremoniích*. Ze svědectví historika Michaela Attaliota, který napsal své *Dějiny* v 11. stol., vyplývá, že existovala také ikona Boží Matky napsaná na desce, zvaná *Vlachernitissa*. Byla svého druhu *palladiem* Byzantské říše a doprovázela její armády na taženích. V Byzanci měla úlohu *palladia* také ikona zvaná *Nikopeia* a další ikona – *Odigitria*. Bohorodice *Nikopeia* byla přechovávána ve Velkém paláci, a *Odigitria* v monastýru, který stál poblíž. Až později, ve 13. století, byly obě přeneseny do Vlachern, když tento palác začal nahrazovat Velký, který byl roku 1204 poničen. Z literárních svědectví víme, že ikona *Odigitria* chodila do Vlachern již koncem 12. stol. a mohli bychom předpokládat, že pojmenování *Vlachernitissa* patřilo právě této ikoně. Ve Vlachernském chrámu však mohlo být mnoho ikon, ale pouze nám neznámý obraz Bohorodice v apsidě se proslavil zázrakem tajemného zdvihání závěsu. Podle nalezených památek tedy usuzujeme, že mozaiková ikona v apsidě chrámu nazývaná *Vlachernitissa* byla s největší pravděpodobností typu *Oranty*.

Ikona Oranta – Matka Církve

Již v prvotních dobách srovnávali církevní otcové přesvatou Pannu Marii s křesťanskou Církví. Panna Marie je Matkou předvěčného Slova a Matkou Církve, jím založené. Matka všech věřících je obrazem Církve a Církve je jejím podo-

benstvím. Všechna její nejvyšší a přeslavná práva a ctnosti jim oběma náležejí stejně. Theodor Studita ve svém kázání na svátek *Zesnutí přesváté Bohorodice* velmi jasně a s pochopením významu ikonografických typů popisuje činnost Boží Matky na nebesích jako přímělkyně za celý svět: její svaté ruce, které nosily Boha, jsou nyní vztaženy za nás k trůnu Nejvyššího. Na zemi ji zůstává zastupovat obraz Bohorodice, jehož existence je podobná Luně, která je v noci osvětlována sluncem (nebeskou Marií).

Starokřesťanský obraz pokorné mladé Panny, zasvěcené chrámu, se v ikonografii objevuje jako mozaika v klenbě oltářního výklenku v 9.—10. stol. Je podobenstvím pozemské Církve, vztahující ruce k Nebeskému Králi. Současně je to obraz Boží Matky, *Hradby Království, Neporušitelné Stěny (Nerozborné Hradby)*, opis proslaveného řeckého originálu.

Jestliže mívá obraz *Oranty* v starokřesťanských dobách neobyčejně různorodý význam, když představoval spravedlivou duši zesnulého, byl obrazem Církve, a nakonec představoval Panu Marii jako chrámovou pannu jeruzalémského chrámu, v pozdější epoše dostal obraz Panny Marie s modlitebně pozdviženými rukama v byzantském umění zcela specifický význam a zvláštní použití. Tento obraz se vydělil z kompozice *Nanebevstoupení* a zaujal místo uvnitř oltářní apsidy jako slavnostní symbol křesťanské Církve, znázorněné prostřednictvím nebeské Vládkyně, vysílající své modlitby k Vševládcí, zobrazenému v kupoli. Je pochopitelné, že se takového obrazu Církve nacházely především v metropolích, v katedrálách hlavních měst a dvorských byzantských chrámech a poté i v chrámech hlavních měst států přimknutých k Byzanci. Například mozaika ikony Bohorodice *Nerozborná Hradba* v kyjevském chrámu *sv. Sofie*, zhotovená v obrovských rozměrech mezi roky

*Bohorodice u Pramene
Vlachernitissa*

Bohorodice Episkepsis

1037—1050, je těsně spojena s obrazem Vševládce umístěným v kupoli. Obraz Bohorodice je doprovázen nápisem: *Raduj se, Království Nerozborná Hradbo*, který je založen na legendárním pojmenování této ikony *Nezbořitelná Hradba* a také na jejím vztahu k vlacherské Boží Matce, ochránkyni konstantinopolských hradeb. Bohorodice *Nerozborná Hradba* je umístěna na zlatém pozadí a stojí na bohatě zdobeném *pulpitu* (podnoží). Takové přenosné *pulpity* se v Byzanci používaly jako podnoží pro císaře. Také červená obuv přesvaté Bohorodice byla v Byzanci přípustná pouze pro osoby příslušející k císařské rodině. Ve *Spasitelově chrámu* na Něredici, poblíž Novgorodu, je fresková ikona Bohorodice *Oranty* z konce 12. století. Do první pol. 11. stol. patří mozaika přesvaté Bohorodice *Odigitrie* v Nicei, umístěná nad vchodem do chrámu. V zakle-

nutí oltářní apsidy baziliky v Cefalú na Sicílii (1148) je umístěna mozaika žehnajícího Krista Vševládce a pod ním je Bohorodice *Oranta* stojící na okrouhlém podnoží mezi čtyřmi archanděly.

V chrámu sv. Marka v Benátkách lze na vnějších i vnitřních stěnách, sloupech a pilastrech napočítat pět basreliéfů Boží Matky *Oranty*. Některé jsou byzantského, či prostě východního původu, jiné jsou místní provenience.

Svátek Záštity Matky Boží

Svátek *Záštity přesvaté Bohorodice* tedy připomíná zázračné vidění, které měl blažený Andrej ve *Vlacherském chrámu* v Konstantinopoli. Svátý Andrej žil s největší pravděpodobností v druhé pol. 9. a první pol. 10. století. Předpokládá se, že svátek *Záštity* byl v ruské církvi ustanoven počátkem 12. stol. Na ruský původ svátku ukazuje obsah bohoslužby a starobylá kázání na tento den. Chrámy zasvěcené *Záštitě* se v Rusku objevují nejprve v Kyjevě a Vladimíru. V Byzanci se tento svátek bohoslužebně neoslavoval a není možno to přičíst neutěšené situaci, protože 10. stol. bylo dobou rozkvětu. Ruská církev však tento svátek již

od samotného svého počátku posvětila jako zvláště slavnostní památku. Svátek *Záštiny* je v některých *minejích* přímo nazýván novým. Předpokládá se, že byl tento svátek původně ustanoven ruskou církevní a světskou mocí pro některý místní chrám a poté se rozšířil po celé Rusi.

Otázkou zůstává, proč a odkud vznikla taková různost přístupů řecké a ruské církve. Na rané ikoně *Záštiny* jsou nad přesvatou Bohorodicí a zástupem vidět andělé, jak drží svinutý závěs. Lze to vyložit právě v tom smyslu, že jde o zázračné pozdvižení závěsu zakrývajícího ikonu Boží Matky. V centru kompozice, uprostřed chrámu, stojí Boží Matka s pozdviženýma rukama. Kolem ní jsou zprava proroci, světitelé a mučedníci, zleva zástup apoštolů, svatých mužů a ctihodných žen. Celý tento zástup představuje zázračné vidění Andreje Jurodivého. Dole, ve středu chrámu, stojí na ambonu Roman Sladkopěvec a drží svitek s nápisem *Panna dnes Nadpřirozeného rodí...* Po stranách jsou duchovní, císař Lev Moudrý a císařovna s rodinou. Napravo stojí patriarcha a sv. Andrej Jurodivý s Epifaniem. Moskevská redakce ikony již zobrazuje přesvatou Bohorodici, jak rozprostírá své *maforion* nad zástupem. Zatímco na raných novgorodských ikonách je velký závěs v rukou andělů, rozprostřený nad zástupem, červený, na moskevských ikonách je *maforion* v rukách Boží Matky tmavě fialové barvy. Z rozboru dobových spisů je jasné, že bohoslužba, při níž se stal tento zázrak, byla ve *Vlachernském chrámu* sloužena od dávných dob, dlouho předtím, než žil Andrej Jurodivý, již v 8. stol., kdy se z pátku na sobotu konalo každý týden noční bdění a zpěvy hymnů. Víme, že zvláštní modlitby k Boží Matce byly ve *Vlachernách* ustanoveny roku 511. Prvního října řecká církev od starých dob (jak je patrné z typiku konstantinopolského *Velkého chrámu* z 9.—10. stol.) ctí ctihodného Romana Sladkopěvce, tvůrce *troparů* a *kondaků*, který žil v první pol. 6. stol.

Bohorodice Nikopeia

Bohorodice Znamení (Chora)

Pokrov čili Záštitá přesv. Bohorodice

Slovo *pokrov* je pravděpodobně ruským překladem nebo přepracováním řeckého výrazu *episkepsis*. Konstantin Porfyrogennetos se při popisování obřadu posvátného omývání ve *Vlachernách* zmiňuje o tom, že biskupové po první modlitbě u oltáře *Vlachernského chrámu* a u schránky se zázračnou ikonou *odcházejí napravo ... eis tón episkepsis*, vezmou tam svíce a vzdávají úctu Boží Matce. Tímto termínem je tedy nazýváno zvláštní místo uctívání, které nemůže být ztotožněno s ničím jiným, než s místem *obvyklého zázraku*, kde každý pátek sestupuje Svatý Duch. Toto místo je v řečtině nazýváno abstraktně-mystickým termínem, který byl v ruštině vyjádřen reálněji. **Je ale jasné, že pod názvem *pokrov* se nerozumělo (jen) samotné *maforion*, ale (především) péče Svatého Ducha.** Z *Životopisu patriarchy Iosifa* se dozvídáme o existenci monastýru Boží Matky *Makrinitissy* nazývaného ... *episképseos* ve 13. stol. v Dimitriadě, což částečně odpovídá pojmenování Boží Matky *Rychle vyslyšající prosby (Skoroposlušnica)*. V řečtině se časem vytvořily dva významy slova *episkepsis*: abstraktní, ve smyslu ochrany, a konkrétní, jako pokrývky, *maforia*.

Oranta čili ikona Znamení

Pozoruhodný je obraz zcela byzantského původu – typ Boží Matky *Oranty* s pásovým zobrazením Dítěte uvnitř *medailónu* nebo kruhového štítu, který před sebou Bohorodice drží. V Rusku je tento typ znám od dávné minulosti jako *Znamení přesvaté Bohorodice*. Tento typ se zdá být analogický starobylým obrazům Boží Matky. Že se takový typ vyskytoval, víme z katakomb sv. *Agnes*. Tam ovšem Dítě sedí před Matkou a nevidíme kruh. V ruinách křesťanských staveb v Egyptě a Římě byla nalezena zobrazení, kde Matka drží *medailón* s Dítětem. V antickém umění byly v *medailónech* zobrazováni císaři. Tyto obrazy pocházejí ze 6.—7.

století. Poté nacházíme podobnou kompozici až v 11.—12. stol. Bylo také nalezeno množství byzantských mincí s obrazem Bohorodice *Oranty*. Tento obraz je jedním z nejraněji používaných a na mincích se udržel až do samotného konce Byzantské říše. Na mincích je třeba rozlišovat zobrazení Bohorodice *Znamení* a *Nikopeia*. *Znamení* se vyznačuje zobrazením Dítěte před Matkou v kruhovém štítu nebo bez *medailónu*. Matka má ruce pozdviženy k modlitbě. Všechny ostatní varianty patří k typu *Nikopeia*.

Kondakov se domnívá, že ikona od zázračného pramene ve *Vlachernském chrámu*, z jejíž rukou prýštila voda, byla po vyrabování Konstantinopole křižáky roku 1204 převezena do Benátek a je umístěna v tamním chrámu *Santa Maria Mater Domini*. Skutečně, na tomto neobyčejně krásném mramorovém reliéfu má Boží Matka v postoji *Oranty* s *medailónem* Dítěte na hrudi otvory v rukou, jež jsou nyní zakryté kousky kamene. Ještě dnes je patrné, že mramorový basrelief byl silně pozlacený. Ve 14. stol. se setkáváme s kompozicí *Oranty* s *medailónem* např. v monastýru *Chora* v Konstantinopoli. Zde se obraz nachází nad vchodem do vnějšího nartexu na západní straně. Obraz Boží Matky *Oranty* s *medailónem* Spasitele *Emmanuele* dostal tedy v ruské ikonografii jméno *Znamení Boží Matky*. Je známo, že tento obraz je historicky spojen s Novgorodem a že je *palladiem*, podobným, jako byly byzantské relikvie, zvláště říza Matky Boží, která odháněla od konstantinopolských hradeb nepřátele. Z letopisů víme o ikoně *Znamení v chrámu Spasitele* na Iljinské ulici, který stál již před rokem 1170. Ikona se kdysi sama postavila na hradby obklíčeného Novgorodu k přímlovým modlitbám za křesťany. Podle tradice ji zasáhla střela a z očí Bohorodice vytryskly slzy. Ikona *Znamení* sama *dávala znamení*, tj. konala zázraky. Katedrální chrám zasvěcený Boží Matce *Znamení* byl v Novgorodě založen roku 1356.

Co znamená název ikony Znamení? Za prvé to, že se proslavila *znameními*, konala zázraky. Tak vysvětlují její pojmenování již letopisci (pláč, ronění krve, hlas). Za druhé by bylo možno předpokládat, že název *Znamení* se vztahovalo k *medailónu* Spasitele *Emmanuele* (*signum* – znamení. *Signum* byly nazývány nejvyšší znaky na oděvech, masky nebo portréty a zobrazení.) Za třetí je možno předpokládat, že názvem *Znamení* byl míněn vlachernský obvyklý *záznak* (Anna Komnena, *Alexiada*). Obraz Boží Matky v typu *Oranty*, sedící na trůně a držící před sebou Dítě, patří mezi nejstarší a v každém případě předchází obraz Boží Matky *Oranty* stojící a držící před sebou Dítě v *medailónu*. Od doby odsouzení *nestoriánství* byla pak dávána přednost obrazům Boží Matky s Dítětem před zobrazením jen jí samotné. (*Mirožský monastýr* ve Pskově má ikonu *Znamení*, také v Mistře je tato ikona.)

Podle N. P. Kondakova
zpracovala Mgr. Jana Baudišová

Ruská ikona *Záštitu přesvaté Bohorodice (Pokrov)*, 14.—15. stol.

Tato ikona zobrazuje výše zmíněné vidění sv. Epifania (učedníka sv. Andreje Jurodivého). Kompozice ikon tohoto svátku je jedním z mála zdrojů poznatků o vzhledu a architektuře *Vlacherského chrámu*, neboť se do našich dní nedochovala žádná jeho část. Jeho přesný půdorys nelze zjistit ani z archeologických vykopávek, a to vzhledem ke složitosti topografie a nejasnému původu zdí na místě, kde chrám stával.

Svatý Gorazd – 80. výročí

V roce 2022 jsme si připomněli 80. výročí mučednictví svt. muč. Gorazda II. Osou oslav novomučedníka bylo setkání v monastýru jemu zasvěceném v jeho rodišti v Hrubé Vrbce. Po archijerejské liturgii v monastýrské kapli (viz ilustrace) následovala osvětová část, jejíž součástí bylo téma tohoto článku.

Vladyka Gorazd, jeho osoba i dílo, jsou podivuhodným úkazem v církevních i společenských dějinách našeho národa. Jak už to u velikánů ducha často bývá, někteří z jeho okolí se k němu staví s nepochopením. V jeho době ho obviňovali z politických cílů a z toho, že k nám chce přivádět politický vliv Ruska. Diplomatické služby a zahraniční politika státu se pokoušely jeho osoby využít pro své plány. Faráři ostatních církví se stavěli k České pravoslavné církvi nepřátelsky. A mezi pravoslavnými tu byl spor o jurisdikci. Na rovině praktické byla pro misii mezi Čechy nejvhodnější právě srbská jurisdikce, na rovině kanonické však její právoplatnost neuznával Cařihrad a pak vlastně ani Moskva. A celý tento kříž nesl na zádech Gorazd. Dodnes vladyku mnozí historikové nechápou a v jeho urputné pracovitosti a vytrvalosti vidí např. ctižálost. Do jisté míry je to u nepravoslavného historika pochopitelné. Kdybychom nebrali přednostní zřetel na motivy duchovní a na pravoslavné světecké vzory, nebylo by možno Gorazdovu osobnost a dílo správně pochopit.

Stěžejní idea jeho misijní díla je obsažena v jeho výroku: „Vždy a za každých okolností

má člověk poznávat pravdu, protože bez znatosti pravdy nemůžeme pravdu uskutečňovat.“

Cesta k pravoslaví

Jako původně římskokatolický kněz byl Matěj Pavlík pokrokový, a jako vlastenecky smýšlející veřejně vystupoval proti germanizaci. V rámci tohoto postoje hledal východisko v důrazu na slovanskou národní příslušnost Čechů a Moravanů, hledaje záštitu před Němci, s jejichž agresí mají české dějiny zkušenosti, ve všeslovanské jednotě. V roce 1905 se stal redaktorem časopisu Pozorovatel, kde vedl rubriky Politický přehled a Slovanská hlídka, v nichž psal statě o slovanských zemích, o Rusku především. Byl propagátorem slovanské vzájemnosti a časopisu zůstal věrný, i když byl o tři roky později jmenován duchovním správcem v kroměřížském ústavu pro choromyslné, kde začal studovat psychologii a psychiatrii a zabýval se rovněž sociálními otázkami nejen svých svěřenců, ale i ošetřovatelů a lékařů. Při tom všem se věnoval také spolkové činnosti. Byl členem národoveckého spolku Národní jednota a pěveckého spolku Moravan. 28. září 1913 se stal dokonce i členem Sdružení výtvarných umělců moravských se sídlem v Hodoníně.

V té době se v Evropě odehrály závažné změny: náboženské, kulturní, ekonomické i politické. Zažil rozpad rakousko-uherské monarchie a mohl se těšit ze vzniku Československé republiky jako samostatného státu Če-

chů a Slováků i ostatních národností žijících na jejím území.

„Vznik Československé republiky,“ píše prof. ThDr. Pavel Aleš, „vnese do společenského a duchovního života mnohé změny. Dotkly se výrazně i náboženské oblasti. Vzniká rozsáhlé hnutí, vedené katolickými duchovními reformních názorů, které brzy strhne myšlenkou národní církve asi půl miliónu lidí. Matěj Pavlík (dnes svatý Gorazd) ... stržen všeobecným nadšením lidu pro novou církev, přistupuje také k tomuto hnutí, když se současně 11. října 1920 rozešel s římskokatolickou církví.“

Jak k tomu došlo? V době první světové války dochází k ideové roztržce mezi otcem Matějem a většinou římskokatolického kléru, který omlouval a podporoval rakousko-uherskou agresi proti Srbsku. Matěj Pavlík začal proto vydávat časopis „Právo národa“. V tomto časopise byly otiskovány i články vyzývající k reformám v římskokatolické církvi.

Dne 1. října 1918 vychází v Olomouci první číslo časopisu, na jehož založení věnoval veškeré své úspory a ještě se zadlužil půjčkou. Tento časopis se brzy stal předvojem reformního hnutí československého duchovenstva a Pavlíkovy příspěvky sehrály spolu s činností Klubu reformních kněží významnou roli při vzniku Církve československé.

Na podzim roku 1918, když se v Československu začaly uskutečňovat společenské změny, byl otec Matěj postižen vážnou oční chorobou. Po dlouhé hospitalizaci otec Matěj odchází do předčasné penze. Hrozilo mu oslepnutí, ale přesto neustával ve své činnosti.

Jednu z přednášek končí slovy: „Já oslepnu, ale můj národ prohlédne.“

V tu dobu okolo půl miliónu římských katolíků, kněží i věřících, opouští římskokatolickou církev a kladou základ nové Československé církvi, církvi bez hierarchie, bez spojení se všeobecnou církví, s čímž otec Matěj nemohl souhlasit. Přes veliký odpor radikálů zásluhou otce Matěje přijal první sněm Československé církve pravoslavnou dogmatiku a zásady pravoslavné etiky. 21. dubna 1921 otec Matěj na sjezdu církevních obcí Moravy zvítězil nad křídlem radikálů ve věci pravoslavné orientace. Závěry tohoto sjezdu ovlivnily průběh jednání Ústředního výboru církve konaného 7. května 1921 a druhého sněmu z 19. srpna téhož roku. Tehdy bylo přijato konečné rozhodnutí, že církev přijímá pravoslavnou věrouku a všechna ustanovení sedmi všeobecných sněmů. Druhý sněm přijal rozhodnutí, že se náboženské hnutí bude jmenovat Československá církev pravoslavná a zvolil tři kandidáty na biskupské svěcení: otce Matěje Pavlíka, ThDr. Karla Farského a Rudolfa Paříka. Na sněmu byl přítomen delegát Srbské pravoslavné církve vladyka Dositej, a takto bylo navázáno věroučné a kanonické obecnství se všemi místními pravoslavnými církvemi.

Avšak v tomto novém náboženském hnutí v Čechách a na Moravě se od jeho začátku prohlubovaly a krystalizovaly názorové rozdíly. Vladyka svatý Gorazd včas postřehl i pochopil nebezpečí krajního radikalismu v hnutí a nutnost opřít jeho duchovní život o původní Tradici Církve, víru sedmi všeobecných

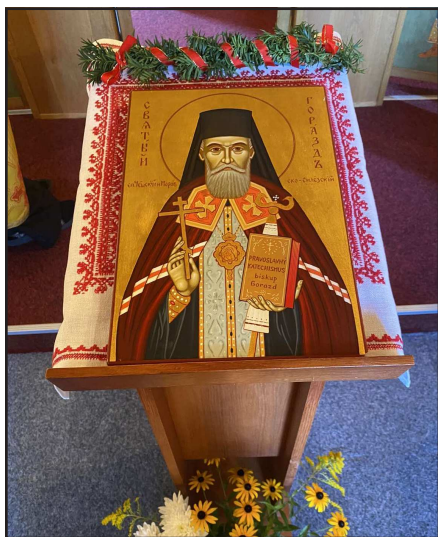

sněmů a apoštolskou poslušnost episkopátu. Protože se vyznačoval bohatými vědomostmi z oblasti církevních dějin, došel zkoumáním tohoto problému k přesvědčení, že takovou je pravoslavná církev, na niž se orientovaly předešlé generace vynikajících osobností našich národů, zvláště národní buditelé, spisovatelé a filosofové. Proto už první sněm nové církve přijal pravoslavnou etiku a pravoslavnou formulaci věrouky, která je nemyslitelná bez teologie svatých Otců a svatotciovské tradice vůbec.

29. srpna 1921 je Matěj Pavlík jednohlasně zvolen biskupem Církve československé pro oblast moravskou a slezskou. O rok dříve – 3. 9. 1920 – byl arcibiskupem olomouckým exkomunikován z římskokatolické církve. Nově vznikající církev hledala oporu u Srbské pravoslavné církve. Závěry druhého sněmu

posloužily pro jednání Posvátného archijerejského synodu Srbské církve, který 7. září 1921 zvolil otce Matěje Pavlíka za kandidáta na biskupské svěcení pro moravsko-slezskou eparchii se sídlem v Olomouci. Dále byli zvoleni tito kandidáti biskupského svěcení: ThDr. Karel Farský pro západní eparchii se sídlem v Praze a Rudolf Pařík pro východní eparchii se sídlem v Kutné Hoře. Otec Matěj byl Jeho Svatostí patriarchou Dimitrijem pozván do Bělehradu k biskupskému svěcení. Považovav se za nehodného, zdráhal se otec Matěj přijmout biskupské svěcení, ale nakonec se podrobil vůli církve.

21. září 1921 otec Matěj přijal na Fruške Gore v lávře Krušedol postřižení na monacha, které vykonali vladykové Dositej a Maxmilián. Při monašském postřižení bylo otci Matěji uděleno nové jméno – Gorazd, na počest sv.

Gorazda, učedníka svatých Cyrila a Metoděje a moravského arcibiskupa. Na druhý den, 22. září, byl jeromonach Gorazd povýšen do hodnosti igumena v monastýru Gergeteku, téhož dne pak byl v monastýru Chopovo uveden do hodnosti archimandrity. 24. září 1921 byl nad archimandritou Gorazdem vykonán obřad jmenování kandidátem biskupského svěcení. Následujícího dne, 25. září, se v katedrále sv. Michala v Bělehradě konalo svěcení archimandrity Gorazda na biskupa. Svěcení vedl Jeho Svatost patriarcha Dimitrij za účasti metropolity Antonije (Chrapovického), metropolity Varnavy, biskupa Dositeje a biskupa Josifa.

Budování České pravoslavné církve

Morální orientací pro svatého vladyku bylo uvědomění, že do tak velkého díla musí jít s plným nasazením a že o něčem takovém nelze

žertovat, že není možno kličkovat či dokonce podvádět. Zřejmě ho znechucovaly hlasy těch, kteří málem navrhovali předstírat pravoslavnou víru a získat tak od Srbské církve apoštolskou posloupnost, čili biskupské svěcení, a poté se vydat vlastní cestou. Takové nápady horlivě vyvracel jako neseriózní, lstivé a nemorální. Dlouho váhal a připadal si nedostatečnou osobou pro takový úkol. Když ho vlastně částečně proti jeho přání vysvětili na biskupa, už do konce svých dnů se ničím nerozptyloval a věnoval veškerý svůj čas, energii, schopnosti, vzdělání a síly splnění přijatého úkolu – obnovit zde cyrilometodějskou církev a vést ji jako její pastýř.

Když skončily oslavy po biskupském svěcení, nastala doba těžké práce. Většinu sil vladykovi sebral boj s nepřejícníky. Nejtěžší asi bylo odrážet útoky nevráživců, pomlouvačů a vyložených nepřátel. Sám o tom použil parafrázi biblické citace o budování Jerusalema: jednou rukou jsme budovali a druhou se museli bránit. Jak pravil sám Gorazd, nejhorší nebyly útoky vnějších lidí, ale morální selhání některých jeho vlastních lidí.

Proti pravoslaví vystupoval T. G. Masaryk, socialistické politické strany, Československá církev, římsští katolíci, evangelíci, kteří např. svatou liturgii nazývali „zlatou magií“ a smáli se všemu pravoslavnému, jak o tom svědčí Dr. F. Kozák ve spisu „Co je pravda?“ Římsští katolíci nazývali pravoslavné: „iredenty (usilující o připojení k Rusku), bolševiky, státně nespolehlivým elementem“. Kolik fašle bylo v tom tvrzení, vysvítá ze slov římskokatolického Dr. Josefa Kubalíka: „České pravoslaví zá-

sluhou svého vůdce biskupa Gorazda šlo čistě náboženskými cestami.“ (České náboženství, str. 77).

Pomluvy o pravoslaví a útoky na pravoslavné přetiskovaly ochotně některé noviny, ale když chtěl vладыka odpovědět, byla mu nabídnuta jen možnost publikovat své vysvětlení formou placené inzerce. Na to však vладыka tolik peněz neměl.

O pravoslaví některé osoby s chutí rozšiřovaly pomluvy, že vládcem církve je v Rusku car a v Cařihradě sultán, a kdo se stane pravoslavným, musí je poslouchat. Když pravoslavní v Praze hledali nepoužívaný chrám pro svůj svatostánek, několikrát už jednání postoupila, ale pak náhle byla bez vysvětlení ukončena s mlhavým odkazem na zásah vyšších míst politické a státní správy. Byla to nepřejícnost tak očividná, že se prý říkalo: „To budou mít v Praze spíše mohamedáni mešitu, než pravoslavní svůj chrám.“

To, co zůstalo a je všem viditelné, jsou pravoslavné chrámy – od velkých až po malé kaple. Všichni si uvědomujeme, že přežití a růst pravoslavné církve je neodlučně spojen se získáním vlastních svatostáneků, v nichž se slouží bohoslužby, které jsou osou, kolem níž se otáčí celý církevní život. Sv. Gorazd dotoval ze svých osobních prostředků mj. i budování těchto svatostáneků. Pokladní deník vладыky Gorazda je důkazem, že z vlastních příjmů podporoval duchovní, stavby chrámů, mnohé pravoslavné věřící, ale i potřebné lidi bez rozdílu náboženského vyznání.

Pod vedením vладыky si od roku 1927 téměř každá církevní obec postavila vlastní chrám.

V tomto byl vладыkovi velmi nápomocen prot. Vsevolod Kolomacký, později jako mnich archimandrita Andrej. Otázka farních domů byla do mučednické oběti svatého vладыky vyřešena jen v Třebíči. Okolo 9ti procent stavebních nákladů bylo pokryto ve všech případech vладыkou Gorazdem. Od roku 1928 do roku 1942 včetně bylo postaveno 14 chrámů. Velké byly úspěchy, stejně nemalé však i překážky.

Bůh dopřál, aby byl Gorazd aktivním obnovitelem pravoslaví u nás, obnovitelem apoštolské i cyrilometodějské Tradice ve všech oblastech církevního života. Sám se stal biskupem obnovené Církve a v současné době i jejím světcem pro svou věrnost víře, Církvi i národu.

Zápas za pravoslaví

Krátce po návratu biskupa Gorazda radikálové rozvinuli v tisku útok proti pravoslaví. Biskup Gorazd to považoval za nečestné a vystoupil proti tomu na veřejných shromážděních v Praze – Smíchově, Benešově, Táboře, Staré Pace a v Českých Budějovicích. Radikálové za pomoci socialistické většiny ve vládě ČSR znemožnili biskupu Gorazdovi další veřejnou obhajobu pravoslavné orientace. Vладыka Gorazd se však nevzdává a využívá každou naskytnuvší se příležitost. Mimo jiné řekl: „Církev, která by jednala s takovou mentální rezervací (omezeností), nezasluhovala by jména náboženské společnosti, tím méně křesťanské církve. Od takové »církve« odvrátili by se s hnusem všichni čestní lidé a s takovou »církví« odmítla by vyjednávat skutečná

Církev. Takové jednání by nejen na naši církev, ale i na náš národ uvalilo potupu proradnosti... Jestliže Československá církev je odhodlána neuznat tradičního křesťanství, bylo by nutno otevřeně to říci a bylo by nutno důsledně též prohlásit, že jí netřeba svěcených biskupů, ani svěcených kněží. Jestliže však trvá na svěcení kněží a biskupů, nesmí tradiční křesťanství býti odbýváno.“ V časopise „Za Pravdou“ roku 1922 píše: „Bylo by znamením opravdu (bezbréhé) šíře svědomí usnést se na přijetí Nicejsko-cařihradského vyznání víry a sedmi ekumenických sněmů, dále na přijetí jména Československá církev – pravoslavná ... a přitom všemu pravoslavnému se smát: i věroučným článkům i obřadům.“

V červenci 1922 byl vladyka Gorazd vyslán na misijní cestu do Ameriky, do českých kolonií. V době jeho působení v Americe radikalis-

té rozvinuli otevřený útok proti pravoslaví vydáním nového církevního katechismu, jehož autoři hlásají nevíru v Boží Trojici, v Ježíšovo Božství atd. Odmítnuto bylo učení o přesv. Bohorodici. Následky na sebe nenechaly dlouho čekat. Srbská církev přerušila obecnost s Československou církví – pravoslavnou. Biskup Gorazd se vrátil z Ameriky, aby na místě vystoupil proti herezím; věděl ovšem, že dny jeho působení mezi zastánci bludů jsou sečteny. Snažil se zachránit ty věřící, které ještě bacil hereze zcela nezdoval. Vladyka Gorazd vedl ještě celý rok zápas s radikalisty a usiloval o upevnění v pravdách pravoslaví co největšího počtu příslušníků Československé církve.

Důvody, proč většina věřících začínající Československé církve – pravoslavné opustila původní pravoslavnou orientaci, jsou dva. Jedni našli zalíbení v modernistické, extrém-

ně protestantské církvi, která svým učním i církevním životem vlastně už stála za hranicí křesťanství a reagovala tak na některé dobové myšlenkové tendence (modernismus, synkretismus). Další byli ovlivněni svými duchovními, kteří měli v Československé církvi kněžský plat, kdežto přestupem ke Gorazdovi by kráčeli do nejistoty. Vedle toho můžeme přihlídnout k ústním svědectvím pocházejícím z prostředí tehdejší Československé církve, podle nichž mnoho duchovních i věřících se prý domnívalo, že celý rozkol v Československé církvi – pravoslavné je způsoben jen osobními ambicemi vůdce radikálů. Mělo se prý za to, že po jeho odchodu se Československá církev zase sjednotí a vrátí k pravoslavnému učení. A kromě toho to byla doba, kdy řešení církevních otázek bylo plně vášní, osobních ambicí a ideologických sporů. Málokdo v tomto víru rozmanitých idejí a vizí sloužil především myšlence na upřímnou a tradicí ověřenou cestu k Bohu.

Církevně i duchovně chaotickou dobu, kdy nebylo samozřejmé se orientovat a udržet vytyčený směr, reflektuje kondak zpívaný našemu světcu:

„Uprostřed proudů nejistoty duchovní setrval jsi v pravdě jako dýmant nejtvrdší a svému rodnému národu zvěštoval jsi cestu spásy, Pravoslaví. ...“

Po rozkolu v Československé církvi, kdy Gorazd a jemu věrní musí opustit heretické společenství, které odmítá dokonce i víru v Boží Trojici, zformovala se situace pravoslavných do stavu, kdy na území ČSR působili tři biskupové různých jurisdikcí: Gorazd –

srbská jurisdikce, Sawatij – konstantinopolská jurisdikce a Sergij – jurisdikce Ruské zahraniční pravoslavné církve (především pro ruskou emigraci). Napjaté vztahy byly zvláště mezi vladykou Sawatijem a vladykou Gorazdem (resp. mezi jejich tábory). Shodou okolností se ve sporu o jurisdikci angažuje i tehdejší stát, který naléhal na vl. Gorazda, aby odešel ze srbské jurisdikce. V pozadí byla diplomacie mezi ČSR a Srbským královstvím. Gorazdovi bylo za podřízení se vyřčenému přání ze strany státní správy nabízeno, že se mu od státní správy dostane oficiálního uznání za hlavu pravoslavných v republice.

Vladyka Gorazd stál u nás jako opora pravoslaví, „uprostřed proudů nejistoty duchovní byl jako dýmant tvrdý“, zachovával kano-nickou jednotu se srbským patriarchátem, který ho vysvětil a ustanovil, a skrze něj s pra-

Hrubá Vrbka, monastýr sv. Gorazda, září 2022 (nejmladší generace pravoslavných)

voslavným světem. V učení o Bohu (teologii) se vладыka svatý Gorazd drží základních zásad Písma a Tradice svatých Otců prvního tisíciletí po Kristu. V církevní praxi si počíná jako vůdce, který vede svěřené stáde k vytčenému cíli. Postupuje od základů, začíná zaváděním hlavních zásad a principů tak, aby neztratil své věřící a přílišným spěchem je neodradil od bohatosti tisícileté pravoslavné tradice.

Cyrlometodějství

Bylo výchozím bodem Gorazdovy cesty k pravoslaví a tato idea ho jako loď nesla nad všemožnými spirituálními proudy vířícími českou společností, nesla ho při celém jeho pastýřském úsilí zbudování České pravoslav-

né církve, která měla do svých základů vetknuto uskutečňování autenticky cyrilometodějského odkazu.

Už za jeho života mu lidé dávali na srozuměnou, jak jsou těmito ideály osloveni:

„Kolik cizích lidí, kteří byli na našich bohoslužbách poprvé, se vyjádřilo, že měli dojem, jako by při tom viděli a slyšeli něco, co bylo v jejich duši utajené a co jakoby se vybavovalo z jejich podvědomí. Měli dojem, že se k nim vrací milé, hřejivé a slunné dědictví praotců a pradědů, a jako by se nade vším, co viděli a slyšeli, vznášely jasné, vznešené a laskavé postavy svatých apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje.“ (Sv. Gorazd II.)

„Nuže, v čem vidí svoji úlohu pravoslaví? V tom, aby ono jako »něžná forma křesťanství, umožňující pravý život náboženský«, jak je někteří odborníci charakterizovali, se i u nás rozvíjelo k prospěchu věřících a celé společnosti. Jsem přesvědčen, že právě pravoslavná církev je schopná toto vědomí mezi věřícími šířit, jak svou náboženskou podstatou, tak též proto, že se nikdy v dějinách neocitla v konfliktu s naší národní myšlenkou, a že se v takovém konfliktu ani nemůže ocitnout, protože v ní je skutečně přímo klasické spojení křesťanství a humanismu. Kde je skutečné a živé křesťanství, tam je i mravnost, tam je i humanita, tam je i sociální citění, tam je i vnitřní síla; tam je i věčná spása.“ (O povaze pravoslavné církve, Z díla, str. 296.)

V oblasti cyrilometodějství projevil vладыka Gorazd dokonce i prorocký dar. Ve svých historických studiích totiž předpokládá o cyrilometodějské misii skutečnosti, které v jeho

době ještě nebyly známé (potvrdily se až v dobách po druhé světové válce při vykopávkách).

Cíle práce

Gorazd si přál uvést k nám ducha Pravoslaví, s nímž se seznámil na východě, a zároveň navázat na naše místní duchovní kořeny – stavět na základech, které zde již byly položeny – čili na cyrilometodějské misii. Vždyť byl po Metodějově žáku Gorazdu I. po tisíci letech prvním pravoslavným biskupem na Moravě. Gorazda I. nepřátelé vyhnali, a tak se nemohl ujmout svého stolce, tudíž se z hlediska naší církve vladyka Gorazd II. stal prvním nástupcem sv. Metoděje po roce 885. Při tom všem si uvědomoval, že tato znovubudovaná církev musí být církví apoštolskou, tj. součástí světové církve založené svatými Kristovými apoštolý.

Liturgie

Gorazdovou zásluhou vyšla základní česká

liturgická kniha „**Lidový sborník modliteb a bohoslužebných zpěvů pravoslavné církve**“, která byla základní liturgickou příručkou Gorazdovy pravoslavné církve. Počáteční používání upraveného a počeštěného západního obřadu mše svaté bylo ukončeno.

Církevní praxi vladyka Gorazd neustále krok za krokem rozvíjí směrem k tomu, co nazval plným pravoslavím, viz jeho předmluvu k Lidovému sborníku modliteb a zpěvů: „Tento sborník považuji za pouhou zatímni pomůcku. Až splní svůj úkol, bude možno přikročit k vydání dokonalejšího a úplnějšího zpěvníku ... Jedná se o metodu misijní práce na poli liturgickém...“ O odpůrcích tohoto misijního postupu „krok za krokem“ napsal, že jsou to lidé, kteří „nevyznají se v lidové psychologii ani v metodice“. Že sborník byl s ohledem na poměry skokem vpřed, svědčí Gorazdova slova: „Sborník znamená ... znač-

ný pokrok pro vnitřní život církve.“ (Citováno z předmluvy sborníku, rok 1933)

Ve věcech liturgických a pastýřských či misijních vладыka Gorazd chápal, že na jedné straně je nutno zachovat pravoslavný liturgický řád (tj. liturgii sv. Jana Zlatoústého apod.), na straně druhé je potřeba upravit tento řád, tak aby vyhovoval misijním záměrům a pastýřským potřebám církve v jeho konkrétní době a na daném místě. Proto z jedné strany nakonec odmítl všechny snahy a žádosti o dlouhodobém zachování západního liturgického řádu v jím vedené místní pravoslavné církvi, ale z druhé strany nepřevzal žádnou z národních východních liturgických tradic –

ani ruskou, ani srbskou, ani řeckou, ale vytvářel jakousi českou adaptaci pravoslavného liturgikonu určenou pro jeho věřící v meziválečné době. Do budoucna počítal s rozvíjením jím vytvořeného českého modelu tak, aby vznikla specificky česká liturgická tradice, která se zařadí mezi ostatní světové tradice a které, co do obsahu, nebude moci nikdo vytknout její neúplnost či obsahovou chudobu.

Soudobá pravoslavná církev si tento princip Gorazdovy práce víceméně osvojila, a tak se zde nezavádí žádné Čechům nevlastní tradice, ale utváří se pomalu nová místní tradice. Nebrání se inspiracím z velkých historických církví (jako se toho nebál vладыka Gorazd), ale vybírá z nich to, co současné Čechy oslovuje, a splétá z pramenů dávných tradic i místních zdrojů osobitý místní liturgický život. Liturgický život nesmí být formalitou odtrženou od duchovního života, ale naopak. Liturgie je nejen osou duchovního života, ale nese v sobě hluboký prožitek, mocnou didaktickou sílu a především zpřítomnění a ztělesnění naší víry – přítomnost Krista uprostřed jeho lidu. A proto jí musí být nejen rozumět (požadavek srozumitelného liturgického jazyka), musí být pro věřící pochopitelná a osvojitelná, jak co do formy, tak i co do obsahu. Pro své současníky vладыka liturgii zkrátil (zrušil opakování některých prvků) a jakoby zkomprimoval, což bylo kdysi pro misii mezi Čechy prospěšné. Dnes už není tato úprava tak potřebná, obsah liturgie Čechům můžeme přiblížit implementací prvků některých tradic (např. řeckých), které vyjadřují dávné litur-

gické formy a výrazy a přidávají tím liturgické službě na autenticitě.

Ztělesněním vладыkova projektu misijní podoby české liturgie byl tedy Lidový sborník modliteb a bohoslužebných zpěvů pravoslavné církve (připravoval s kolektivem; první vydání 1933–34). Vžilo se důvěrně pojmenování „Gorazdův sborník“. Tím ukončil vладыka období služeb z různých provizorních textů, které byly směsicí západní a východní bohoslužby nebo dokonce i protestantských vlivů, a obsahovaly závažné teologické chyby. Nutno uznat, že na některých farnostech se duchovní i věřící zavedení skutečné východní liturgie s osmihlasníkem urputně bránili. Stejně tak se místy věřící bránili postavení ikonostasu. Vладыka musel věnovat mnoho úsilí vysvětlování a přesvědčování lidí, než na

východní bohoslužbu a východní uspořádání chrámu kývli. Musel zakusit mnohé útoky proti „Lidovému sborníku“ a setkával se s mnohým nepochopením. Vладыka napsal, že si přeje, aby se pokračovalo dále v liturgickém díle, které by na základech „Lidového sborníku“ stavělo dále stavbu plnosti liturgického života. Takový je odkaz svatého vладыky v oblasti liturgické.

Dvacetiletá cesta sv. Gorazda

Biskup Gorazd se považoval za pouhého předchůdce dalšího pravoslavného biskupa, kterému připravuje základy pro rozvoj církevní činnosti a urovnává cestu. Položil organizační i věroučné základy České pravoslavné církve, vytvořil se svými spolupracovníky strukturu církevních obcí, pro každou byl

zbudován (často i za jeho materiální podpory) chrám a v jednom případě i fara. S velkou námahou zajistil svým kněžím státní finanční podporu, na kterou měli dle zákona nárok, a která jim umožňovala plně se věnovat práci pro církev.

Základy jeho českého liturgického díla jsou více či méně používány dodnes. Protože byl i hudebně nadán, sám zajistil pěvecko-hudební stránku českých bohoslužeb, osobně jezdil po farnostech vyučovat kněze i věřící těmto liturgickým nápěvům.

Zajistil kanonické vnitřní uspořádání i vnější kanonické společenství s pravoslávím ve světě. Byla vydána církevní Ústava.

Věnoval se vydavatelské činnosti a jako autor nejdůležitějších knih pořídil pro svou církev základní materiály v češtině: kromě historických studií, v nichž přesvědčivě a hluboce fundovaně dokázal pravoslavnost cyrilometodějsví, příslušnost nejstarších českých světců k východnímu pravoslavnému křesťanství a oprávněnost pravoslaví v této zemi, neboť jeho přítomnost sahá až k začátku křesťanských dějin národa, dal církvi český pravoslavný katechismus, bohoslužebný řád, pravidla pro duchovní osoby.

Pečlivě zajišťoval nebo dohlížel na pravidelné vydávání kvalitního pravoslavného časopisu, který zajišťoval věřícím duchovní povzbuzení, vzdělávání, osvětu, zpravodajství i interní církevní komunikaci a stmeloval církev. (Sám pro něj napsal stovky článků.)

Církev v něm měla ve svém čele zbožného, vysoce mravně i morálně zakotveného muže, s vynikajícími pastýřskými schopnostmi, pro-

nikavým intelektem, hluboce vzdělaného, všestranně talentovaného, neuvěřitelně pracovitého a horlivého biskupa. Ve své pokoře si to zřejmě nikdy ani neuvědomil, ale někdo lepší z českého národa po něm už mohl přijít jen těžko.

Vladyka byl upřímným modlitebníkem, misionářem ducha apoštolského. Je třeba říci, že osobně znal každou pravoslavnou rodinu své eparchie. Vynikal také jako kazatel. Vyznačoval se osobní skromností, důsledností, sebekázní, pracovitostí, zbožností, láskou, pokorou a vírou a odevzdaností do vůle Boží. (Napsal archim. Cyril Pospíšil.)

Vladyka byl také velkým vlastencem, prost však různých nacionalistických a šovinistických extrémů. V tomto duchu vychovával duchovenstvo i věřící.

Jistě, psát o vynikajících vlastnostech tohoto biskupa může na čtenáře, který podrobně nezná jeho život a plody jeho díla, působit jako nadnesená chvalořeč. Jistě i on měl – jako kdokoliv jiný – i své horší vlastnosti, někdy byl prý až nadmíru tvrdošíjný a neústupný, dokázal se prý poměrně dost rozčítit (za což se pak všem omlouval). Navíc byl prý někdy snad až příliš přísný a náročný vůči svým spolupracovníkům. Na začátku vyslechl jejich názory a společně nad nimi uvažovali, jakmile se pak rozhodl, nechtěl už slyšet žádné námítky a připomínky. Nepromíjel nesplnění domluveného úkolu. Dokázal ostře pokárat. Vyžadoval od spolupracovníků přesnost. Ne každý to dokázal snést.

Duchovní i věřící měli někdy pocit, že by se mělo v pronikání plnosti pravoslavných forem

do života jejich církve postupovat pomaleji a činit víc (např. liturgických) kompromisů. Ale on se prý choval, jako by celé jeho misijní dílo spěchalo, kvapně se ubíral rychlou cestou vpřed za vytčeným cílem. Jednou prohlásil, že musí se svou prací pospíchat, protože brzy už nebude moci nic dělat. (Události druhé světové války jakoby mu dávaly za pravdu; kdo chce, může v tom vidět další z prorockých výroků Gorazdových.)

Gorazdovo duchovenstvo

Již od září 1924 vладыka vysílá do Srbska první studenty bohosloví. Usilovně pracuje na rozvoji pravoslavné misie. Vладыka v díle „Pamětní spis o právním postavení Pravoslavné církve v republice Československé“ badatelsky a prací v archivech prokázal nespravedlivý poměr státu k pravoslaví, když ostatním vyznáním se dostává od státu mnohonásobně vyšší finanční podpory. Pravoslavná církev dostávala jen maličkou část z přebytků státního rozpočtu, pouze 35 procent z částky, která ji podle zákona náležela.

Gorazdův duchovní sbor tvořili zpočátku bývalí římskokatoličtí kněží. Vладыka musel tyto duchovní individuálně vyučovat pravoslavným normám a zvyklostem. Byly totiž případy, kdy jednotliví duchovní se oddávali nepravoslavným praktikám a způsobu života. Jedni napodobovali římské katolíky, jiní protestanty, nebo dokonce sympatizovali s praktikami modernistické „Československé církve“. Vладыka zdůrazňoval, že kněz musí žít pro duchovní stáde a celá jeho rodina musí být příkladem pravoslavné křesťanské rodiny.

Jak sám vладыka poznamenal, horší než útoky odpůrců bylo pro něj zklamání v některých vlastních lidech, v nejednom mladém člověku.

Sám byl k sobě velmi přísný a náročný. V jeho osobě se snoubila přísnost, láska a pravda. Vладыka byl odpůrcem kompromisů vyjma těch, které byly dočasně nutné z pastýřských a misijních důvodů, což dokazuje skutečnost, že ve všech směrech dřívější kompromisy opouštěl a nové v život neuváděl. Jeho Pravidla pro duchovní osoby jsou toho dokladem.

Organizace eparchie

V roce 1927 přešla organizace České náboženské obce pravoslavné na úroveň eparchie. Jedním z mnoha cílů vладыky Go-

razda bylo, aby každá církevní obec měla vlastní chrám a faru. Pravoslavní věřící si už od roku 1921 pod vedením biskupa Gorazda postavili – většinou z vlastních prostředků – 11 chrámů a dvě kaple. Vladyka musel vynaložit mnoho administrativního úsilí a trpělivosti, neboť až 11. září 1929 se dostalo schválení od Srbské církve i vlády ČSR, takže církevní správa pravoslavné církve začala právně existovat na úrovni eparchie. Navzdory velkým překážkám bylo za čtyři roky vladykou dosaženo vyřešení jurisdikční otázky, získána kongrua (státní příspěvek duchovenstvu) a upevněna organizační struktura pravoslavi v ČSR na úrovni dvou eparchií (české a moravsko-slezské, podkarpatoruské).

Válka

Křesťanství nevstupuje do politiky, následující Krista, který odmítl vstoupit do války s římskými okupanty. Slyšíme Pána, jak praví: „Království mé není z tohoto světa.“ (Jan 18,36) Církev se od počátku dle pokynu apoštola modlí za světské vládcy, poslouchá je v občanských záležitostech, pokud se neprotiví principům víry a služby Bohu. (Řím 13,1–7)

Tento postoj má však své hranice, které leží tam, kde začíná vraždění lidí ze strany nějaké politické síly, totalita, útočná válka, násilné prosazování nelidské zřůdné ideologie, zločiny proti lidskosti a pod. Takovým ďábelským projevům se musí křesťan postavit – slovem a případně i skutkem.

O nacistické hitlerovské ideologii napsal vl. Gorazd kritickou práci „Teorie o nerovnocen-

nosti lidských ras“ (kritická úvaha; napsáno v r. 1941).

V roce 1938 Němci zaútočili na Československo, zrazené svými spojenci. Proti tomuto bezpráví vystoupil jako první svatý vladyka Gorazd ve svém listu rozeslaném hlavám všech autokefálních církví. O mnoho později vystoupil proti bezpráví kardinál-arcibiskup pražský Beran. V mnohých promluvách svatý vladyka povzbuzoval věřící lid v přetěžkých chvílích pro národ.

V r. 1938 jménem pravoslavných Čechů biskup Gorazd prohlásil: „Jsmo povinni pro republiku, její svobodu a demokracii přinášet oběti, i kdyby to snad žádalo položit náš život. Půjdem-li svorně jeden za druhým, pak vytrváme a nakonec zvítězíme.“

V tomto duchu odkazu vladyky Gorazda i naše eparchie na Moravě v současnosti zaujaly svůj postoj vůči ruské agresi na Ukrajině.

Dne 27. května 1942 byl proveden atentát na zastupujícího říšského protektora R. Heydricha. Pro parašutisty, kteří atentát provedli, byl hledán úkryt. Útočiště našli v kryptě pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje (původní název chrámu: sv. Karla Boromejského) v Resslově ulici v Praze.

Po odhalení úkrytu poslal Gorazd dopisy zastupujícímu říšskému protektorovi a tehdejšímu představitelům československé vlády, ve kterých psal, že dává svou osobu k dispozici a chce se podrobit i trestu smrti, aby zachránil českou pravoslavnou církev. Dne 25. června 1942 v pět hodin ráno byl zatčen a po dvouměsíčním vyslýchání a mučení jej spolu s jeho druhy 3. září 1942 stanný soud odsoudil

*Jubilejní 80. výročí mučednického svědectví sv. Gorazda II.
Kaple Monastýru sv. Gorazda v Hrubé Vrbce*

k smrti zastřelením. Rozsudek byl vykonán příštího dne na kobyliště střílnici.

27. září pak vešlo v platnost nařízení tohoto znění: „Česko-pravoslavné církve srbské a cařihradské jurisdikce v Protektorátu Čechy a Morava se tímto rozpouštějí. Každá činnost se pro ně zakazuje. Jméno těchto církví se zabývá ve prospěch Říše.“

Vladyka Gorazd zemřel jako dávní biskupové mučedníci, kteří trpěli, jsouce pravými pastýři pokládajícími svůj život za ovce a za církev. (Jan 10,11)

V roce 1945 došlo k obnovení pravoslavné církve a vladyka Gorazd, biskup český a moravskoslezský, byl in memoriam vyznamenán

Československým válečným křížem. V roce 1987 byl novomučedník Gorazd v Olomouci naší místní pravoslavnou církví svatořečen.

Přehled Gorazdova literárního díla:

- Ústava pravoslavné eparchie v zemi České a Moravskoslezské (schválil a vydal tiskem, 1929–30)
- Pamětní spis o právním postavení církve pravoslavné v Republice československé (1932) (Patří mezi jeho nejvýznamnější díla.)
- Lidový sborník modliteb a bohoslužebných zpěvů pravoslavné církve (připravoval s kolektivem; první vydání 1933–34, druhé vyd. 1951) (Na dlouhá desetiletí základní bohoslužebná kniha české pravoslavné církve.)

- Pravoslavný katechismus (první vydání 1940, druhé vydání 1950) (knížka na webu on-line)
- Sv. Cyril a Metoděj a jejich poměr k Římu a Cařihradu (pod pseudonymem „P. Malý“, 1936) (knížka na webu on-line)
- Průvodce po katedrálním chrámu sv. Gorazda v Olomouci (jedná se o stručné životopisy svatých; sestaveno v r. 1940; vydáno 1987)
- Pravidla pro duchovní osoby (1941)

- Odvodní spis (historicko-právní studie pro soudní jednání; 1942) (na webu on-line)
- Poněmčování českých krajů (Historicko-náboženská studie; vydáno v knize „Biskup Gorazd: Z díla“) (historická studie na webu on-line)
- Teorie o nerovnocennosti lidských ras (kritická úvaha; napsáno v r. 1941; vydáno 1999)
- Co život přinášel (psáno po r. 1938; vydáno 1999)
- Po první světové válce (psáno po r. 1938; vydáno 1999)
- Nebezpečí (psáno po r. 1938; vydáno 1999) (Historicko-náboženská studie; vydáno v knize „Biskup Gorazd: Z díla“)
- Mnoho článků v tisku.

Založil týdeník „Za pravdou“ (1921) (V časopise Za pravdou (1921–1930) publikoval 172 větších článků a množství kratších komentářů a biblických úvah. V jiném časopise Věstník české pravoslavné eparchie (1930–1942) otiskl 101 větších článků a mnoho biblických nedělních rozjímání.)

Dále bylo vydáno:

Biblické dějiny pro žáky 1. – 4. ročníku obecných škol (1927)

Viz: orthodoxia.cz/gorazd

Význam chrámu a společenství v církvi

Chrámy jsou domy, které jsou zasvěceny Bohu a jsou určeny k bohoslužebným shromážděním věřících. Kromě tohoto pojmenování se setkáváme ještě i s jinými – „cerkev“ nebo „kostel“. To první – církevně-slovanské – pochází ze dvou řeckých slov: Pánův dům. Druhé – kostel, pochází z latinského slova castellum – tzn. hrad, pevnost. Chrám je tedy domem Božím, domem modlitby. Jak víme, Bůh je všudypřítomný. V modlitbě, kterou zná každý náš věřící (Králi nebeský), vyzýváme Boha slovy: „Jenž jsi všude přítomen a vše naplňuješ.“ Neexistuje tedy místo, kde by nebyl Bůh. Naplňuje a posvěcuje svou přítomností celý svět, ale v chrámu je přítomen ještě i jinak – zvláštním způsobem, vždyť se v jeho zdech vykonávají bohoslužby – hlavně svatá liturgie.

Společná modlitba věřících v chrámu spojuje křesťany s Bohem, dává jim odvahu s Ním hovořit. Modlitbou Ho oslavujeme, děkujeme Mu a prosíme Ho. Duchovní dary získané ve zdech chrámových jsou jediným pravým pokrmem každé lidské duše a její jedinou opravdovou radostí. Naše srdce a rozum se zde povznášejí k nebeským výšinám. Rozjímáme o nebeských tajemstvích, a jsme-li pozorní k slovům modliteb a písní, žijeme při bohoslužbě nadpozemským životem. Tajemně se tu setkává nebeské s pozemským, smrtelné s nesmrtelným, člověk s Bohem. Vzdaluje se od nás pocit marnosti a sestupuje na nás pokoj shůry. Proto se křesťan vždy těší na návštěvu chrámu, a zvláště je mu drahé každé

bohoslužebné shromáždění církve Boží, neboť tak může žít ve společenství lásky s ostatními věřícími.

Duchovní zážitky získané v chrámu jsou velmi důležité pro pochopení církve jako organismu boholidské povahy. Když hovoříme o církvi – církvi jako o domě Božím – o chrámu, je třeba říci, že se slovo církev vztahuje na společenství lidí, kteří jsou organizačně spojeni ve skupinu osob, které uslyšely Kristovo volání (pozvání) k spasení a šly za ním. Tuto církev založil sám Spasitel Ježíš Kristus, když jí dal své učení, určil její podstatu a daroval prostředky k dosažení cíle, kterým je především věčná spása lidských duší.

Zrození pozemské církve nastalo v den Letnic, kdy Utěšitel Duch Svatý sestoupil na apoštoly. A ti hned v ten den pokřtili okolo tří tisíc lidí, čímž vznikla první organizační buňka, první církevní obec v Jeruzalémě – tedy církev Kristova. Duch Svatý v církvi přebývá stále a dle také v srdcích věřících jako v chrámu; tím svědčí, že jsme dětmi Božími a máme před lidmi svou víru vyznávat.

Lidé okolo nás, tzv. lidé dnešní doby, kteří se křesťanství hodně vzdálili, si často myslí, že se církev musí skládat jen z lidí dokonalých, lidí svatých, a odsuzují církev za to, že je v ní tolik lidí hříšných a nedokonalých, tolik špatných křesťanů. Jedná se o nepochopení povahy církve, zapomíná se na její podstatu. Církev existuje právě kvůli hříšníkům, je zde pro ty nedokonalé, hynoucí. Vnějšíkově se zdá být

*Vysokopřeosvícený vладыka Simeon, arcibiskup olomoucko-brněnský
(Foto z jeho pozdravu duchovenstvu a věřícím olomoucko-brněnské eparchie
k svátkům Narození Páně 2021–22)*

církev institucí, jako jsou jiné instituce, spolky a organizace lidské společnosti. Ve skutečnosti není základem církve lidská vůle, ale samotný Bůh. Podle sv. Pavla tvoří tajemné Tělo, jehož hlavou je Ježíš Kristus a údý andělé, svatí a lidé. Znamená to, že se skládá z viditelné a neviditelné části. V církvi je tedy Božská a lidská stránka, život církve je boholidský život. Božský základ církve je věčný a neomylný, svatý a čistý, ten nemůže být pokažen. Lidská stránka církve je omylná, proměnlivá. V samotném lidství nás, kteří jsme součástí církevního společenství, mohou být zkaženosti, neduhy, úpadek, ochladnutí lásky – ale právě tak tam může být i tvůrčí pohyb, rozvoj, obohacení, obrození člověka.

Neviditelné je v církvi přítomna sama Boží Trojice, neviditelná je Hlava církve – Ježíš

Kristus, neviditelný je také Duch Svatý. Neviditelní jsou pro nás i někteří členové církve: andělé, svatí a v Pánu zesnulí. Viditelnou část církve vytvářejí na světě žijící pokřtění křesťané. Do církve tedy patří andělé, svatí, pokřtění, žijící a v Pánu zesnulí. A patří k nim také ti dávno zesnulí, kteří byli v podsvětí a přijali tam Kristovo kázání, když tam k nim sestoupil těsně před svým slavným Vzkříšením. Máme na mysli starozákonní patriarchy, proroky a všechny spravedlivce.

Tyto dvě části církve tvoří nerozdílnou jednotu, založenou na Kristu, své Hlavě. Skrze pozemskou církev se dostává věřícím možnosti vstupu do církve nebeské. Spojení čili obecenství mezi oběma částmi církve se uskutečňuje modlitbami tryskajícími z lásky jedné části ke druhé. Na světě žijící věřící se

Svátek olomoucké katedrály sv. Gorazda I. (2022)

modlí za své bratry a sestry v Pánu zesnulé a prosí také svaté, aby se modlili u Boha za členy církve pozemské. Svatí – jakožto členové nebeské církve – pomáhají pozemské církvi přímlovami u Boha, protože mají účast na Boží blaženosti. Církve pozemská ctí tyto svaté, staví na jejich počest chrámy, opatruje jejich ostatky a dává je za vzor svým příslušníkům. Pozemská církev věřila již od prvních dob své existence, že mučedníci a světcí jsou hodni takové úcty a oslavy, protože již na zemi se Bohu zalíbili a vešli do Božího království.

V chrámu slavíme Boha také nepřímou – uctíváním ikon světců. Hovoříme o úctě, nikoli o klanění se ikonám, jelikož klanění náleží pouze Bohu. Když uctíváme na ikoně zobrazeného světce, oslavujeme skrze něj samotného Boha.

Mnoho těl svatých nepodlehlo fyzikálním

zákonům, když zůstala neztetelá. Bůh skrze ně činil a stále činí zázraky. Od počátku církev zvláště ctíla ostatky mučedníků. Úcta k ostatkům vyjadřuje velikou pravdu, že lidské tělo má účast na životě duše.

Přímlovky svatých u Boha, s přesvatou Bohorodicí v čele, patří k důležitým projevům života církve. To vyplývá z učení o modlitbě jednoho člena církve za druhého, které je založeno na svědectví Písma i svatých Otců. Již Abrahám prosí Boha, aby zachránil od záhuby spravedlivé v Sodomě. Mojžíš i Samuel prosí Boha, aby netrestal Izrael opakovaně. Sv. ap. Pavel se také modlí za „všechny svaté“ (tj. všechny křesťany). Sv. Řehoř Nysský a další svatí Otcové píší o svatých jako o mocných ochráncích proti zlému.

Důkazem vzájemné lásky, která vytváří charakter společenství církve, jsou modlitby

Arcibiskup Simeon oslavuje své 96. narozeniny

za zesnulé. Učení o nich, podobně jako učení o svatých, je založeno na chápání církve jako těla Kristova a společenství svatých. Křesťané žijící na tomto světě mají jako členové těla církve společenství s těmi, kteří v Pánu zesnuli a odešli na věčnost. Modlí se za ně jako za živé, neboť Bůh není Bohem mrtvých, ale živých – jak můžeme číst v evangeliích.

Z výše uvedeného vysvítá, že to, co spojuje církev nebeskou a pozemskou v jedno tělo, je

nejen společná víra v Boží Trojici, ale také vzájemné modlitební společenství formované opravdovou láskou. A opět vzpomeňme na chrám – třeba ten náš, do něhož přicházíme, abychom pozvedli svou mysl od věcí pomíjejících a našli společenství se svým Stvořitelem i s ostatními, kteří jsou stejné víry. Chrám je místem uskutečňování našeho opravdového duchovního života. Ti, kdo jej třeba z nedbalosti nenavštěvují, sami sebe zbavují nebeských darů. Zapomínají na duši, a tím i na spásu. Je to přece dům našeho nebeského Otce, my jsme Jeho děti, a tudíž patříme do Jeho otcovského domu, v němž se má

shromažďovat křesťanská rodina. Svaté Tajiny, které v chrámu přijímáme, a také prožívání společenství s církví nebeskou, nám skýtají tu pravou přípravu k životu v budoucím věku, k životu věčnému. Budme tedy věrní každý svému chrámu a rádi jej navštěvujme, protože – jak říká žalmista – „Blaze těm, kdo přebývají v tvém domě, stále tě mohou chválit“.

prot. Stanislav Dolníček

V Brně se sešel rok s rokem

Začínám psát tento článek, a zbývá už jen několik týdnů do dne, kdy si budu připomínat první výročí svého kněžského působení v brněnské farnosti sv. Václava. Z rozhovorů s mým duchovním otcem a přáteli vzešel návrh, abych posledních 344 dní shrnul do článku, který by popsal moji zkušenost, kterou jsem po příchodu do Brna zakusil. Piši i přesto, že je v některých ohledech nesdělitelná. Snad má ale přesto smysl alespoň letmo načrtnout svůj pohled na události, které se zde staly před mýma očima. Aby budoucí generace nezapomněly, a mohly se včasným rozpoznáním rodícího se problému vyhnout tak hlubokému duchovnímu pádu, jakým je sektářství a následný rozkol, odpadnutí od řádné církevní hierarchie. S tím totiž jde ruku v ruce pád do svévole, lži, pomluv a do ztráty smyslu pro základní hodnoty církevní jednoty či pravoslavné spirituality, která je založena na příkladu Kristem ukázané pokory, poslušnosti a nesení kříže.

Mým nejhroznějším zážitkem po příchodu do Brna bylo to, že jsem musel hledět na rychle se šířící duchovní slepotu, na strašnou tmou, kterou kolem sebe předešlý duchovní správce rozšířil na duše věřících, kteří mu důvěřovali. Museli jsme se dívat, jak duchovní zatmění padlo na tolik duší, které jsou knězi svěřeny biskupem a církví, ale pod vlivem místního zbloudilého kněze ztratily soudnost, slepě se mu odevzdaly do jeho rukou, a on si z nich vytvořil zbraň k útoku na biskupa a vlastně na celou eparchii. A to vše jen kvůli arogantní pýše, která se zmocnila jeho duše. A pýcha předchází pád.

Tušil jsem, že můj příchod do chrámu sv. Václava, kde jsem měl převzít kněžskou službu,

bude nejspíše vzbuzovat, za okolností vzplanutí vzpoury bývalého brněnského faráře proti světmu archijereji i proti naší eparchiální radě, mnoho vášni. To, co následovalo, však předčilo i mé nejčernější představy. Možná jsem mohl očekávat tuto nenávistnou reakci od těch, které vzbouřený kněz ovládal, tím spíše, že jsem jedním z těch, kteří znají skutečnou podstatu rebelie brněnského kněze J. F. — Vím z dřívějšího z osobního kontaktu mnoho detailů o motivech a zdrojích této vzpoury proti eparchii.

Co předcházelo otevřeně vzpouře bývalého faráře, jejímž vyvrcholení jsem už zde byl svědkem, zmíním jen v krátkosti, abych čtenáře těchto řádků uvedl do anatomie brněnského rozkolu. Dlouhodobé intrikářství bývalého faráře J. F. se vystupňovalo do té míry, že jeho pletichářské zákulisní ovlivňování řízení eparchie přerostlo všechny hranice.

Nadto ohrožovalo budoucnost samotné brněnské farnosti, která se pod jeho vedením stala jakousi „eparchií v eparchii“, a postupně začalo působit i proti oprávněným zájmům eparchie. Eskalaci vzpoury předcházela veřejný útok J. F. na eparchiálního arcibiskupa Simeona, kterého si J. F. usmyslel odstranit, a otevřeně to veřejně navrhl. Jakou mocnou záštitu měl za zády, že se toho odvážil? Jeho cesty do Moskvy a napojení na politiku ruské církve jsou dostatečně známy...

Eparchiální rada musela v rámci ochrany majetku farnosti zbavit J. F. pravomocí statutárního zástupce církevní obce, tak aby s tímto majetkem nemohl manipulovat, ale zároveň ho nechtěla připravit o kněžskou funkci. Přála si, aby

 Pravoslavná církev v českých zemích a na Slovensku
ІЗАІАШ, БІСКУП ШУМПЕРСЬКИЙ
Православная церковь чешских земель и Словакии
ІСАІАЯ, ЕПІСКОП ШУМПЕРСЬКИЙ
Orthodox Church in the Czech Lands and Slovakia
ISAIAH, BISHOP OF ŠUMPERK
Masarykova 17, 779 00 Olomouc (+420) 608 415 567 biskup.izaias@seznam.cz

mitr. prot. Mgr. J. [redacted]
pomocný duchovní
(nar. [redacted])
Úvoz 62
602 00 Brno

V Olomouci 16. 06. 2021

Důstojný otče,

vzhledem ke skutečnostem, uvedeným v dopise Eparchiální rady z 11. června 2021 adresovanému duchovenstvu a členům Rady církevní obce Pravoslavné církevní obce v Brně a tedy i Vám zaslanému a na základě mého rozhodnutí ze dne 16. června 2021 v duchu Pravidel svatých apoštolů pravidla 36 a pravidla 55, svatého sněmu Laodicejského kanónu 57, 18. kanónu IV. všeobecného sněmu (a VI./34) se pozhěnváv

zákaz konání duchovenské služby od dnešního dne

v Pravoslavné církvi v českých zemích a na Slovensku - Olomoucko-brněnské eparchii a Pražské eparchii, od svolání

mitr. prot. Mgr. [redacted],

za hrubé porušení církevní disciplíny a chování, které nepřislouží duchovenkému stavu.

Prosím našeho Pána Ježíše Krista, aby Vám udělil sílu k nalezení správné cesty pokory a pokání, abyste mohli zůstat sloužit u svatého prestolu.

V Kristu

 + Izaiáš
vikární biskup šumperský
pověřený správou Olomoucko-brněnské eparchie

Rozhodnutí potvrď

 + Simeon
arcibiskup olomoucko-brněnský

Na vědomí:
Jeho Vysokopřevosvícenosti Michailovi, arcibiskupovi pražskému a českých zemí

 ПРАВОСЛАВНА ЦРКВЯ В ЧЕШКИХ ЗЕМЛЯХ И НА СЛОВЕНИИ
ПРАВОСЛАВНАЯ ЦЕРКОВЬ ЧЕШСКИХ ЗЕМЕЛЬ И СЛОВАКИИ
ОЛОМОУЦКО-БРЕНСКАЯ ЕПАРХИЯ
ORTHODOX CHURCH IN THE CZECH LANDS AND SLOVAKIA
DIOCESE OF OLOMOUC AND BRNO
tel: +420 723 312 356, e-mail: arcibiskup.simeon@seznam.cz
Address: Masarykova 17, 779 00; Olomouc; Czech Republic

V Praze dne 8. října 2021

Věc: Opatření k zákazu výkonu duchovenské služby uvalenému na prot. J. [redacted]

PROHLÁŠENÍ

Jako eparchiální archierej olomoucko-brněnské eparchie znovu opakuji, že zákaz výkonu duchovenské služby, který udělil prot. J. [redacted] můj vikární biskup Izaiáš, učinil tak s mým vědomím a schválením. Proto upozorňuji, že sejmout z prot. J. [redacted] zákaz služby může jedině Izaiáš, biskup šumperský.

Biskup Izaiáš byl veřejněmi hanopisy a šířením pomluv prot. J. [redacted] více než kdokoli jiný urážen a právě na něj podal prot. [redacted] trestní oznámení. Proto dávám pokyn, aby tento duchovní, bude-li si nyní nebo v budoucnu přát zrušení zákazu, jednal v této věci s biskupem Izaiášem. Jemu se veřejně omluvil a od něj přijal uvolněné pokání. Pak může jedině biskup Izaiáš, oznámí-li to za vhodné pro církev, sejmout z tohoto provinilého kněze zákaz duchovenské služby, který v současnosti platí.

V této souvislosti tedy přenechávám případ souvazného zákazu uvaleného na prot. J. [redacted] po duchovní stránce v plné kompetenci biskupa Izaiáše. Jedině v případě, kdyby měl biskup Izaiáš písemně požádal o zproštění tohoto břemene a ústně mi k tomu vysvětlil své důvody, pak bych zvažoval, zda takové jeho žádosti vyhovět a zda přijmout řešení této otázky na sebe.

Prot. J. [redacted] vyzývám a otcovsky prosím, aby se kál a přijal od biskupa Izaiáše epitími.

S archierejským pozhěnváním

 + Simeon
arcibiskup olomoucko-brněnský

mohl dál jako dosud sloužit na farnosti (bylo to na přelomu roku 2020 a 2021).

Na to však reagoval J. F. s takovou zlobou, že nad tím zůstával rozum stát. Odmítl se podříditi a vyvolal na farnosti otevřenou vzpouru nejprve proti vikárnímu biskupovi, a poté i proti eparchiálnímu arcibiskupovi. J. F. začal šířit mezi věřícími, a pak i v médiích před celou veřejností, proti biskupovi nehorázné pomluvy a různá absurdní obvinění, což je pochopitelně neslučitelné s kněžskou disciplínou a církevní morálkou. Na oba naše biskupy dokonce podal trestní oznámení, která však byla po prošetření policií odložena.

Po půl roce, kdy eparchiální rada i biskupové podnikli řadu pokusů umravnit tohoto kněze a přivést jej k plnění jeho kněžských povinností, museli archierejové použít prostředky, které jim posvátná církevní pravidla vkládají do rukou, a zakázat knězi J. F. vykonávat bohoslužby, dokud se neomluví a neobnoví poslušnost vůči oběma našim archierejům. Tento zákaz vydali a podepsali oba biskupové naší eparchie 16. června 2021 (vladyka Simeon s vl. Izaiášem pak znovu potvrdili zákaz výkonu duchovenské služby v Prohlášení, které oba podepsali dne 8. října 2021).

Tomuto zákazu se ani po jeho opakovaném vyhlášení však J. F. nepodřídil, a tím definitivně a přede všemi vypověděl biskupům naší eparchie kněžskou poslušnost. Sloužil bohoslužby bez pozhěnvání eparchiálního archiereje (tj. proti jeho zákazu), vyvolal rozkol a dopustil se dalších ostudných veřejných projevů a nekanonických i protiústavních skutků, jimiž se snažil uchvátit moc nad brněnskou farností.

Pro svou arogantní neposlušnost, a hlavně kvůli rozkolu, nakonec kanonicky propadl. To

jednomyslně potvrdilo i zasedání Eparchiálního duchovního soudu (26. srpna 2021). Posléze musel být silou vyhoštěn z chrámu, který si se svými sympatizanty nárokoval. Uzamčený chrám však vypáčil a vloupal se opět dovnitř. Chrám pak byl na čtrnáct dní uzavřen, neboť J. F. se demonstrativně v chrámu uzamkl a zavolal si k tomu zástupce médií. Klíče odmítal předat. Za asistence policie byly tedy klíče uloženy u civilní úřední osoby. Kvůli jeho svatokrádežnému počinání a loupežím musela před ním chrám střežit bezpečnostní agentura.

Lži a zlovolné manipulace, jimiž klamal věřící, pokračovaly i nadále. Svoji necírkevní pozici se snažil obhajovat u nás i ve světě. Pozoruhodná na jeho chování je skutečnost, že J. F. měl po celou tu dobu otevřenu možnost se s biskupy usmířit a vyjednat si návrat k službě, ale nebyl schopen či ochoten to učinit. Zřejmě to svědčí o jeho duchovním stavu a slepotě duchovní nebo protestantském smýšlení či o jeho skrytých úmyslech. Zároveň však tušíme, že po celou dobu spoléhal, a snad i stále spoléhá, na ochrannou ruku někoho mocného ze zahraničí, jehož vliv má k nám do eparchie přivést. Tolik letmý přehled událostí, které předcházely mému příchodu do Brna nebo s ním byly v souběhu.

Když mě vладыka Izaiáš z začátku září roku 2021 oslovil s nabídkou, abych v rámci reorganizace eparchie nastoupil ke službě na brněnské farnosti, musel jsem to odmítnout. Mé důvody pozorně vyslechl a mé odmítnutí přijal. Vždyť jsem ještě před pěti měsíci podstupoval chemoterapii kvůli lymfomu a neměl jsem za sebou ani dva měsíce po radioterapii, kterou jsem podstoupil na Masarykově onkologickém ústavu v Brně, jemuž se zde říká „Žlutý kopec“. Nicmé-

Olomoucká brněnská eparchie Pravoslavné církve v českých zemích a Slovensku

Komise na zkoumání kanonických přestupků

(Duchovní soud)

ÚSNESENÍ KOMISE NA ZKOUMÁNÍ KANONICKÝCH PŘESTUPKŮ

Komise na zkoumání kanonických přestupků Olomoucko-brněnské eparchie Pravoslavné církve v českých zemích a Slovensku se dne 26.8.2021 usnesla, ve věci prot. Mgr. J. F. [redacted] nar. [redacted], t.j. eparchiálního duchovního v zákazu výkonu duchovenské činnosti ze dne 16.06.2021.

f a k t o:

- I. Mgr. J. F. [redacted] nar. [redacted] se zvažuje duchovenské hodnosti (degradován)
- II. Kdokoliv bude se se svěřeným z kléru se modlití bude svěřený podle ustanovení Ap.11., začne-li znovu sloužit, vylučuje se z církve, Ap.28., a přijme trest podle ustanovení Karh.9.

O d ů v o d ě n í:

I.

Mgr. J. F. [redacted] nar. [redacted] byl od dne 16.06.2021 v kanonickém zákazu výkonu duchovenské služby, což nerespektoval a tento zákaz ignoroval viz: „*Presbyter nesmí opomíjet svého biskupa, Cař.a.14. Bez souhlasu svého biskupa nesmí nic činit: Ap.39. Laod.37. Presbyter, který opustí svůj obvod bez souhlasu svého biskupa a přemístí se do druhého, odlučuje se od obecnosti, když se nevrátí, Ap.15. 113. 16. Učiniti rozkol, opovrhnuv svým biskupem, požádá zvláštní shromáždění, bude jiný oltář, nepřevédiv biskupa v něm, co by odporovalo zbožnosti a spravedlnosti, buď svěřen jako vládce, Ap.31. Předává se anathémě, Karh.10. 11. Gmzr.6. Cař.a.13. Presbyter je povinen proměnit jméno svého biskupa na modlitbách, Cař.a.13. Je povinen dohlížeti na způsob života služebníků chrámu a reformati o nich Basil.89.*“

Dále komise vycházela z ustanovení Basil.89, kdy klerik nebo všeobecně v seznamu posvátných hodností nemohou být: *pomlouvání a svárství, což komise vyhodnotila z textů veřejných stránek uvedených Mgr. J. F. [redacted] a s důvody uvedených informací mediálních serverů, kde soustavně pomlouval vikárního biskupa.*

II.

Následným závažným proviněním se dále stala skutečnost, že Mgr. J. F. [redacted] se obrátil na světské úřady v tomto případě Policii ČR a podal na svého vikárního biskupa t.j. Pověřeného správou eparchie trestní oznámení, jak je nepochybnitelně doloženo písemným sdělením Policie ČR, viz: „*nikdo z kléru nesmí jít k císaři bez povolení biskupa své oblasti a zvlášť biskupa metropole, Ant.11.*“ Dále: *nepředstíati zdelosti duchovních osob od soudu církevního k světskému soudu, IV.9. Karh.13. 117.*“

Poučení:

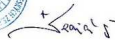
Ve věci rozhodnutí Komise na zkoumání kanonických přestupků Olomoucko-brněnské eparchie Pravoslavné církve v českých zemích a Slovensku není přípustná ve věci Mgr. J. F. [redacted] apsele z důvodu, že jmenovaný nerespektoval kanonická ustanovení a sám o své vůli, jak bylo doloženo, se obrátil ke světským úřadům. Dále komise upozorňuje, že klerika, kterého koliv stupně, odsouzeného soudem nesmí chránit před trestem církevní obce, v níž sloužil a žádný člověk, Karh.71.

V Olomouci dne 26.08.2021

mitr. prot. Mgr. Ing. Cristian Popescu
předseda komise

Rozhodnutí potvrdil a dne 27.08.2021 veřejně vyhlásil:

+ Simeon
archibiskup olomoucko-brněnský

+ Izaiáš
biskup šumperský

ně právě kvůli zkušenostem, které jsem si jako diákon z Brna odnesl, vladyka stále nechával tuto možnost otevřenou. O pár měsíců později, po dalším rozhovoru na toto téma a po poradě s mou milovanou rodinou, jsem vladykovu nabídku přijal. Vytanula mi v paměti slova apoštola Pavla v Písmu svatém: „Zanechal jsem tě na Krétě z toho důvodu, abys dal do pořádku to, co ještě zbývá, a ustanovil po městech starší, jak jsem ti nařídil.“ (Tit 1,5)

2. prosince 2021 jsem, po bezmála dvou letech, vstoupil do chrámu sv. Václava, abych provedl inventuru movitého majetku v chrámu, který byl, po neoprávněném vniknutí bývalého duchovního správce a jeho pomocníků, poloprázdný, dalo by se říci, že vyloupený. Musím přiznat, že mě zubožený stav chrámu šokoval. Po mnohých ikonách zůstaly jen stíny na zdech. Všudypřítomná špína, nepořádek, nečistota nejen v chrámové lodi, ale i v oltáři, a podivný zápach jen dokreslovaly to, co se duchovně v posledních měsících na farnosti sv. Václava dělo. Špinavé podlahy se vyčistí, pavučiny na stěnách se ometou, stěny se vymalují, liturgická roucha a posvátné oltářní náčiní lze nakoupit nové, ale pravděpodobně už nikdo nevrátí duchovní bohatství svatých ostatků, ani památky po předchozích generacích, které si tento „otec duchovní“ zprivatizoval.

Při kontrole inventárních seznamů z předšlých let mě ohromilo, kolik posvátných předmětů, chrámového vybavení a chrámových ceností J. F. deklaroval jako svůj osobní majetek. Jako by nepořizoval tyto věci pro chrám, jako by nečerpal ze sbírek věřících! Což dary, které jako farář a zástupce církve obdržel, nebyly věnovány církvi, ale jeho soukromé osobě? Věřící přispívající na církev svými prostředky dávají peníze

jako dar, ale farář přinášející věci do chrámu je církvi všechny jen půjčuje?

Není nutné se znovu rozepisovat o tom, co se dělo v následujících dnech a týdnech. Bylo toho na eparchiálním webu popsáno již dost v té době, kdy se ty nepořádky děly. Byly o tom natočeny dva videodokumenty, obsahující výpovědi, reportáže a záznamy toho, co se před chrámem dělo, a ty lze na těchto webových stránkách shlédnout. I přesto — kdo není v problematice vzpoury, sektářství a loupeže, k nimž se J. F. uchýlil, osobně zainteresovaný, má jistě problém se v tom všem orientovat. Proti posvátným kánonům a církevní ústavě byla v Brně postavena svévole a ignorance. Proti oficiálním vyjádřením eparchie byly postaveny lži a fikce vůdců vzbouřených věřících, kteří byli svým knězem naučeni nerespektovat eparchiální autority, kánony a Ústavu. J. F. jim vnukl, že věřící (kteří před tím sám zmanipuloval) stojí nad Ústavou, a vlastně i nad eparchiální strukturou, a dokonce mají právo odsoudit i biskupa a nepustit ho ani do chrámu na bohoslužbu. To už není pravoslaví, ale sekta.

Nemám sílu ani chuť znovu všechny ty intriky a egománii bývalého faráře čtenáři předkládat. Omezím se jen na pár obrázků, které charakterizují osobnost a skutky našeho bývalého spoluslužebníka a ukazují nechvalný závěr jeho působení mezi námi.

Utkvěla mi například v paměti jedna věta tohoto bývalého faráře. Když večer 3. prosince odcházel od chrámu, zakřičel ještě ze schodů: „Len počkaj, uvidíš, kolko lidí budem mať ja a kolko budeš mať ty.“ Připomeňme k tomu, s jakou naléhavostí hovoří Písmo svaté o jednotě, spolupráci a vzájemné účtě mezi církevními pracovníky. Jak rozhořčeně odsuzuje apoštol

Brno, chrám sv. Václava, 2022

Pavel veškerou soutěživost mezi duchovními a jakékoliv rozdělení v církvi: „Jeden z vás říká: Já jsem Pavlův, jiný: Já jsem Apollův, další: Já jsem Petrův a další: Já zase Kristův. Copak je Kristus rozdělen? Byl snad za vás ukřižován Pavel?!“ (1. Kor. 1,12)

Propaganda J. F. ve své podstatě tkvěla v tom, že „všichni chtějí jen jeho jediného“, že pouze na něm stojí brněnská farnost, a s Brnem stojí a padá celá naše eparchie. To jsme slyšeli stále opakovat, naznačovat, připomínat, sugerovat všem na brněnské farnosti i mimo ni, ba i v zahraničí, kam stále jezdil budovat své konexe.

Možná už si velikášství této sebepropagace on sám, ve svém zahledění do sebe, ani neuvědomoval. Dle jeho výroků spolu s ním (tedy, kdyby se podvolil rozhodnutí vладыků a odešel) skončil pravoslavi na Moravě, protože jedině jím

vedená farnost je skutečně pravoslavnou a prosperující farností u nás. To vše díky fenomenálním schopnostem otce J. F. Kvůli záchraně pravoslaví u nás nemůže tedy on, nenahraditelný J. F., odejít! O tom se už dlouho snažil přesvědčit všechny kolem sebe, včetně nás, jak jsme od něj výrok a náznaky v tomto duchu slyšeli už dlouhá léta před jeho pádem.

Pod palbou jeho nenávistných projevů a pod útoky jím zmanipulovaných věřících nebyly tudíž moje začátky v Brně snadné. Ale nejde tu o mně, kněz přichází a jednou odejde, ale především o farníky. Skutečně obdivuji ty věřící, kteří v té hrozně době přicházeli do chrámu na bohoslužby navzdory hluchnému, rozvášněnému, až hystericky nenávistnému, proklínajícímu a strašnými tresty hrožícímu davu, který se v prvních týdnech mé služby pravidelně srocoval u vrat br-

něnského chrámu sv. Václava. Tímto vášněmi zmítaným davem museli naši věřící procházet, když chtěli vejít do chrámu, aby se mohli zúčastnit kanonických bohoslužeb v jednotě s našimi zákonnými biskupy. J. F. sám osobně, i jeho stoupenci, se snažili, aby se do našeho chrámu na bohoslužby kvůli strachu, který se pokoušeli v příchozích vyvolat, nikdo nedostal.

Ze začátku nás tedy bylo na bohoslužbách v chrámu jen několik, bylo možno nás spočítat na prstech. Hlavní propagandista vzbouřeného kněze, tj. jeden z jeho oddaných afektovaných věřících, Michal D., na osobních webových stránkách fabuloval povídky o tom, jak se 200 nebo 300 věřících sešlo na chrámovém nádvoří, aby se společně pomodlili s „jediným pravým pastýřem“. Postupně se však ukazovalo, jaká je skutečnost. Jistá část věřících skutečně vědomě podporovala a dodnes podporuje bývalého faráře (je to jejich volba a každý má právo o sobě sám rozhodnout, zda chce patřit ke kanonické pravoslavné církvi nebo stát mimo ni). Pak zde byla další skupina, která toho o podstatě vyhocené situace příliš nevěděla, ale z lidského soucitu se přidala na stranu „pronásledovaného báťušky“. (Vytváření obrazu nespravedlivě pronásledovaného faráře, který je ve skutečnosti nejlepší ze všech kněží, a jen proto má být zlou vrchností odstraněn, bylo součástí jeho propagandy.) Poslední část „jeho“ věřících nebyla do vzpoury zapojena vůbec. Tito lidé přicházeli v neděli k chrámu, a tam prostě viděli, že se na nádvoří něco děje, že tam kněz koná pobožnost a jsou tam s ním věřící, které od vidění znají z bohoslužeb, a tak do chrámu ani nezamířili a zůstali venku, popřípadě byli přímo upozorněni, že do chrámu vstupovat nesmí, protože ti v chrámu, tedy my, „jsou rozkolníci“. Byla to lživá propa-

ganda a manipulace s věřícími, kteří byli bývalým farářem oddělováni od řádného církevního života a odváděni do jeho soukromé sekty, aniž si to mohli uvědomit.

Právě lži a klamy, na nichž je rozkol budován, z něj činí nástroj toho, o kom Písmo svaté praví, že „v něm pravda není a je otcem veškeré lži“. (Jan 8,44)

Později však donutily nepříjemné mrazy rozkolného kněze J. F. vyhledat náhradní prostory, které jim nakonec poskytl žideničtí husité, a tak se postupně atmosféra u chrámu sv. Václava uklidňovala a civilizovala, a my jsme konečně mohli začít normálně sloužit a pracovat. Naši věřící už mohli svobodně přicházet, aniž by jim kdokoli bránil vstupovat, odrazoval je či jim vyhrožoval.

První polovinu roku jsem každý týden dojížděl z Šumperka, jelikož bývalý brněnský farář odmítl vydat farní dům, okupoval jej a nechal svolávat „své“ lidi, aby fyzicky bránili případnému vystěhování ze služebního bytu. Jednoho dne se však sám nenápadně odstěhoval a poté rychle, z „křesťanské lásky“ (jak to uvedl na svém webu), ubytoval ve farním domě válečné uprchlíky z Ukrajiny. Zablokoval tím všechny byty, abychom se s mojí rodinou nemohli nastěhovat. Při tom mě ještě farářův propagandista M. D. stihl na svých webových stránkách pošpinit, že jsem snad násilím a za pomoci policie chtěl nešťastné uprchlíky z domu vystěhovat na chodník. Jak už je obvyklé na stránkách brněnského rozkolu, i tato „informace“ je jen manipulací s fakty a vzdálená pravdě. Skutečnost je taková, že tito uprchlíci v našem farním domě nadále zdarma spokojeně žili, a navíc jsem tam nastěhoval ještě jednu potřebnou rodinu z Ukrajiny...

Brněnský chrám sv. Václava, jaro 2022

To samé bohužel nelze říci o těch nešťastnících, kteří byli ubytováni ve farním bytě, který si stále, i prostřednictvím žaloby u soudu, nárokují bývalý farář J. F. Jedna rodina, kterou v našem domě ubytoval, se raději vrátila na Ukrajinu již v létě. A té druhé rodině, která přebývala v bytě, který dříve užíval J. F., a ještě tam zůstávala, nechal „ze své křesťanské lásky“ bývalý farář začátkem zimy odpojit elektřinu a plyn, takže si nemají jak rozsvítit, ani čím zatopit. Z dříve uvolněného bytu, který nyní obýváme my, jsme natáhli prodlužovací kabel, aby mohli používat alespoň kotel a lednici.

I tak mi uplakaná rodina se dvěma dětmi oznámila, že se musí vrátit na Ukrajinu, protože v takovýchto podmínkách nemohou dále žít. A aby toho nebylo málo, mátuška onoho bývalé-

ho faráře od nich ještě stihla vybrat přes dvacet tisíc korun za ubytování v bytě brněnské farnosti, takže jim nezůstaly ani úspory.

V červenci 2022 se nám podařilo přestěhovat se do Brna, a tak jsme mohli začít uskutečňovat svá předsevzetí týkající se života farnosti. První věc, kterou jsme zorganizovali, bylo každodenní otevírání chrámu sv. Václava, kromě pondělí, pokud nepřípadá na pondělí významný svátek. Nic takového nebylo doposud v Brně zvykem. Dokonce i v oficiálních turistických průvodcích je uváděno, že chrám sv. Václava je otevřen pouze při bohoslužbách a významných událostech... Dosud nebylo možné prostě přijít, otevřít dveře, vstoupit do pravoslavného chrámu, koupit si svíčku a v tichu se pomodlit. Ani náhodní kolemjdoucí nemohli do chrámu nahlédnout.

To se však změnilo, a věřící i široká veřejnost jsou podle našeho zjištění velice potěšeni. Mnoho místních přichází a přiznává, že jsou v chrámu sv. Václava poprvé, jelikož byl pro ně vždy zavřený, ačkoliv v Brně žijí celý život. V průběhu týdne také čteme akathisty a další modlitby, spolu s otcem Alexandrem zpovídáme, a věřící si s radostí zvykají na to, že chrám je pro ně otevřen každý den, a že duchovní jsou jim stále k dispozici.

Možná je to jeden z důvodů, proč se chrám sv. Václava začal plnit věřícími, a to i přes stále pokračující dehonestace a pomluvy vedené ze strany bývalého brněnského duchovního a jeho pomocníků. V době, kdy píší tento článek, je již chrám sv. Václava o nedělních a svátečních bohoslužbách opět zcela zaplněn. Nadějným úkazem je návrat mnoha věřících z Židenic, kteří opouštějí rozkolné společenství se slovy, že sami pochopili nepravosti, které se dějí ze strany J. F. Tito lidé přišli na to, že byli oklamáni, a tak sem, do chrámu sv. Václava, opět začali přicházet na kanonické pravoslavné bohoslužby. Nikdo z nás nikomu z nich nic nevyčítá, nikdo nikoho za nic netrestá. Naopak, všichni jsou přijímáni s láskou a pochopením. Pro každého je v našem chrámu místo a my se těšíme z té svobody, kterou věřící mají.

Potěšilo mě, když jedni z těchto navrátilých se věřících za mnou přišli a řekli: „Otče, máme Vás rádi, ale my nechodíme k Vám, ale za Pánem Bohem!“ Můžete si snad představit, jakou radostí mě naplnila tato věta, která mě utvrdila v přesvědčení, že to, co pro život církve děláme, děláme snad, s Boží pomocí, dobře. Vždyť to, co tito lidé prohlašují, je právě církevní myšlení: Nejdeme do církve kvůli člověku, ani kvůli ničemu pozemskému a pomíjivému, ale kvůli Bohu.

Jak tedy jeden rok uplynul a brzy jej vystřídá další, mohu snad už konstatovat, že farnost sv. Václava po těchto útocích a po tom všem, co proti ní J. F. svými intrikami, pýchou a záští neváhal podniknout, vstala z mrtvých. Je zřejmé, že to není zásluha žádného člověka, ale Boží dílo, když uvážíme, jaké měl J. F. měl zkušenosti s manipulacemi, jaké měl dlouho získávané korexe u nás i v zahraničí, a přesto mu to nebylo nic platné – naše farnost žije dál, kdežto on skončil v bohapustém rozkolu někde u husitů. Chrám, jehož se chtěl zmocnit, si Pán Bůh vzít nenechal. Nebylo by bývalo možné překonat tento masivní útok na farnost, kdyby s námi nebyla Boží vůle. Věřící už sami vidí, že nedošlo na slova a hrozby J. F. prohlašujícího takové absurdity, že vladyka Izaiáš prý chce brněnskou církevní obec zrušit. Samozřejmě, že byly falešné všechny „zaručené zprávy“, že olomoucké církevní ústředí chce chrám uzavřít. Naprostou manipulací a strašením věřících byla neslychaná obvinění a výkřiky bývalého faráře ve smyslu: „Oni chtějí naši farnost odvést do rozkolu“, nebo jeho pomluvy, že biskup chce věřícím „ukrást jejich chrám“, anebo, že jej dokonce prý hodlá prodat. Jen velká pýcha, nesnášenlivost a egocentrismus mohly ponoukat bývalého faráře J. F. k výrokům ve smyslu: „Já jsem jediná záchrana pravoslavi v Brně.“

České přísloví říká: „Zloděj volá – chyťte zloděje!“ V Brně rozkolník křičí, že celá naše eparchie je prý v rozkolu. Všichni jsme prý rozkolníci, kromě jeho a jím svévolně zřízeného prestolu u husitů v Židenicích, kde kněz, na něhož řádný eparchiální archijerej uvalil zákaz služby, slouží na biskupem nevysvěceném oltáři. Ten, kdo tolik let kradl a bral peníze farnosti, obviňuje biskupa z úmyslu okrást věřící?

Brněnský chrám sv. Václava, svátek Zesnutí přesv. Bohorodice, 2022

Nic z hrozeb a falešných proroctví bývalého brněnského faráře se nenaplnilo. Dnes se věci obrátily jiným směrem – od stagnace a pasivity dřívějšího vedení farnosti k rozvoji. Církevní obec v Brně je dnes bohoslužebně aktivnější a otevřenější, než byla po předchozí desetiletí, a čeká nás ještě mnohem více úkolů. Hlavně se musíme zaměřit na mládež, s níž v Brně v minulosti nikdo soustavně církevně nepracoval. Do chrámu chodí mnoho mladých lidí, což nás nesmírně těší, ale zároveň jsme si jisti, že pouhé „Paki i paki...“ (tj. církevně-slovanské liturgické zvolání) jim časem nebude stačit. Proto byla nově obnovena výuka katechismu, při níž se pravidelně setkáváme s těmi, kteří projeví touhu stát se pravoslavnými křesťany.

V neposlední řadě musím o životě vzkříšené farnosti poznamenat, že ač ještě nemáme konec roku, už jsme oddali desítky zamilovaných párů, které dnes hojně využívají možnosti nechat si úředně uznat sňatek v ČR, a pokřtili jsme více než 60 dětí. Skutečně, není víkendů, kdy bychom nekřtili či neoddávali. To všechno vypovídá o zájmu o naši pravoslavnou církevní obec a o její život. Je to jedno z řady svědectví, že Bůh s naší farností ve své prozřetelnosti počítá a posílá k nám další a další lidi.

Kromě jiného se staráme, aby byl chrám sv. Václava opět chloubou naší eparchie. Mnoho lidí se namáhá, aby se brněnský dům Boží stále škvel čistotou, aby v něm vanula typická chrámová vůně a lidé se v něm cítili příjemně. Chrám

Nový brněnský kněz s rodinou. Brno, chrám sv. Václava, 2022

je pro nás nebeským královstvím už zde na zemi a chceme, aby tak působil. Vladyka Izaiáš financoval získání nového chrámového vybavení a v nejbližší době budeme umisťovat nově pořízené ikony. Věřící se také velmi štědře finančně zapojují, a tak můžeme zakoupit i nová kněžská roucha (ta stará byla v zanedbaném a nedůstojném stavu). Chystáme se také na opravy farních nemovitostí, které byly za éry bývalého faráře značně zanedbávané, co se údržby týče. Nic z výše uvedeného by se za daných okolností, kdy se odehrává vzpoura běsnícího bývalého faráře a jeho věrných, nemohlo zdařit pouhými lidskými silami, bez pomoci shůry.

V průběhu roku jsme dvakrát přivítali Jeho Přeosvícenost Izaiáše, biskupa šumperského, a hostili presbyterskou konferenci. Zlatým hřebem mezi letošními chrámovými událostmi a velkou radostí pro nás pak bylo vyhlášení sva-

tosti mučednice Orosie (Dobroslavy), které se zde konalo 28. září. Její ikona bude v našem chrámu umístěna nastálo, a z rozhodnutí našeho vladyky byl právě náš chrám vybrán jako eparchiální poutní místo k této světici.

Závěrem bych chtěl ze srdce poděkovat za podporu a pomoc o. Alexandrovi, který spolu se mnou v brněnském chrámu vykonává kněžskou službu, a jeho rodině. V nejtěžších chvílích byl jeho nadhled a humor skutečným lékem. Za to ať mu dá Pán Bůh dlouhý život, spasení a ve všem zdar, stejně jako všem věřícím, kteří přicházejí do našeho překrásného chrámu sv. Václava, aby zde našli společenství s Bohem a jednotu se svatou, všeobecnou a apoštolskou církví Kristovou.

*V Brně dne 14. listopadu 2022
Prot. Mgr. Rafael Moravský*

Pane, nekárej nás přísně

Mistře, snad nejtěžší věcí v tvém evangeliu je, že necháváš růst koukol mezi pšenicí až do konečného soudu. Dal jsi nám pochopit, že tvá pozemská církev není ani tak shromáždění svatých, jako spíše skupina bojovníků, kteří svatost hledají. A nemusejí ji dosáhnout... Mohou ji vidět pouze z dálky. A mnozí ji možná nikdy nespatří...

Chtěl jsi, aby tvá Církev byla skupinou hledačů pravdy. Ty jsi Pravda a v tobě Pravdu můžeme spatřit. Žasneme hrůzou nad jejím pronásledováním a zpochybňováním, jež potrvá až do konce věků. Přes naše rány a hříchy, které si sami způsobujeme a nakládáme je na tebe, si představujeme, že bráníme tebe a tvé Tělo (Církev) na zemi. Skutečnost je však taková, že nám na té či oné věci záleží více než na tobě.

Také jsi učil, že svatost je nám dána pouze tehdy, když je skutečně hledána na úzké cestě. Tak jsme se naučili, že musíme být přísní na sebe, a ne na druhé, a že musíme vyžadovat pravdu a upřímnost od sebe samých, než si žádat cokoliv jiného.

Poté jsi nabídl svůj život, aby pravda, čistota a oběť měly v tvém stvoření to nejvyšší místo. Tvá oběť byla skutečným naplněním tvých slov. A protože jsi nechal svou osobu zastínit svým slovem, celý tvůj život byl vznešený. Pouze dvakrát jsi svolil, abys byl povýšen. Poprvé jsi tak učinil proto, aby obrovský zástup mohl vyslechnout tvé učení. Vystoupil jsi tedy na horu, abys mu dal Nový zákon. Podruhé to bylo na Kříži. Na Golgotě jsi nechal lidi pozdvihnout tě na Kříž jako mučedníka, abys rukama, roztaženýma na něm, objal svět. Byl jsi takto vzdvižen pro svou krajní lidumilnost, a to tě přivedlo do hrobu v jeskyni zemské. Skrze svou nejvyšší blahosklonnost jsi byl vzkříšen a způsobil jsi, že z hrobu začal život. Vysvitlo nám světlo, o němž jsi hovořil ve svém evangeliu, když jsi přišel, abys nám je dal, a abychom ho měli vrchovatě.

My však často jednáme opačně než ty. Rádi se předvádíme a nadýmáme, aby v nás lidé viděli spíše vůdce, než služebníky a otce! Chceme, aby nás lidé následovali, i když je vedeme do záhuby! Protože jsme malí, činíme ze sebe velké, ale ne skrze tebe, Pane, nýbrž skrze „své lidi“, abychom měli pocit, že děláme cosi významného, že jsme vlivnější, že máme vyšší postavení. Jestliže jsou nám naše duchovní děti, které nás znají jen z vnějšku, oddané a milují nás, jaký z toho máme ve skutečnosti prospěch, když přece známe sami sebe, a dobře o sobě víme, kolik hlouposti, podlosti a špíny je v našem nitru?

Neučil jsi nás snad, Mistře, abychom se ponížili, abys ty nás pak mohl povýšit? Nevedeš nás snad k vyššímu poznání, které přísluší tvému lidu a tvým

služebníkům? Nestačí nám snad být u tvých nohou? Není snad veškerá plnost v tom, že ti nasloucháme, jako to udělala Marie, a dosáhla tím dobrého užitku, který jí nebyl odebrán? Uprostřed svého opojení sami sebou a svým egem na tebe často zapomínáme, ó Mistře, a nahrazujeme tě přijímáním úcty od těch, kdo nás následují.

Jsme zaměstnání démonem, který v nás přebývá. Posloucháme jeho našepťávání, takže tě už nevidíme ani neslyšíme. Takto nás vede k falešné slávě, ke konání toho, o čem věříme, že je to pravda, ačkoliv jsou to ve skutečnosti pouze naše vlastní prohřešky.

Již nejsme schopni rozlišit, ó Mistře, co jsou jen naše rozmary, a co je horlivost pro tvůj dům. Můj Pane, nedopusť, aby nás naše zmatenost dohnala k jednání proti tvému evangeliu. Smiluj se nad námi, a nad zatvrzelostí našich srdcí. Vylij na nás své hojné milosrdenství. Svěřil jsi nám strašlivou zodpovědnost, protože se ti zalíbilo, aby tvůj Svatý Duch dlel v hliněných nádobách, tedy v nás, kteří se tak snadno roztrčíme. Jak udržíme naše nádoby nepopraskané, když je tak snadné padnout, uvědomíme-li si, že jsme tvoji následovníci, pověřeni správou tvé Církve, a přitom nám nabízí tolik svodů svět?

Můj Pane, kolikrát jsme byli v pokušení jednat proti tvému evangeliu, abychom co nejlépe sloužili tvé Církvi? A kolikrát jsme porušili tvé evangelium, když jsme se chovali, jako by účel světil prostředky? A kolikrát jsme tě zradili, když jsme tě použili jako nástroj pro dosažení našich vlastních zájmů a tužeb? Stále nám připomínej, můj Pane, že nikdy nejsme lepší než ty, neboť žádný služebník není lepší, než jeho pán. Pomož nám osvojit si tvůj příklad, příklad služebníka, který i když je utlačován, sám nikoho neutiskuje. Posilni naše kroky, aby tys mohl být naší největší láskou. Uveď nás na svou cestu, abychom dříve, než o tobě budeme hovořit, dobře rozlišovali, co je skutečně tvá vůle, a co jsou jen naše vášně.

Mistře, v průběhu dějin jsi nás často učil, že na nás dopouštíš vnější i vnitřní pronásledování, když se vyhybáme pravdě a vzdalujeme se od přímé cesty. Nekárej nás přísně, můj Pane, neboť bychom to nejspíš nevydrželi. Zachovej nám alespoň málo, co by vydávalo svědectví o tobě – o plnosti života, kterou si pro nás přeješ, a o radosti, kterou tví andělé hlásají od těch dob, kdy jsi poctil naši zemi svou návštěvou.

Můj Kriste, lidé tvé Církve jsou kvůli nám znavení. Prosíme tě, odpusť nám a veď nás po přímé cestě. Toužíme po tobě, můj Pane. Nedovol, abychom od tebe odvrátili svou pozornost, a věnovali tomu, co je pomíjivé, to, co náleží pouze tobě.

Modlitba za ukrajinský lid

K Hospodinu modleme se.

Hospodi, pomiluj.

ane a Spasiteli Ježíši Kriste, ty sám jsi láska, prokazuješ lásku a učíš milovat, na tebe spoléháme, v tebe věříme, ty jsi veškerá naše naděje! Všemohoucí Hospodine, Bože náš, prosíme tebe, zastav utrpení a válečné násilí na Ukrajině. Uděl všem lidem ducha pokoje a dobrou vůli k míru. Ty sám pouč ty, kteří přepadli pokojný lid, aby pochopili, že nežehnáš útočné válce, a zmař všechny jejich špatné úmysly. Kriste, Dárce pokoje, uděl rychle mír všem účastníkům válečného konfliktu, útočníky zbav nevědomosti a zaslepenosti, uhas plameny vášní a zloby.

Milostivý Pane, posilni obránce přepadené země, uzdrav zraněné, postarej se o ty, kteří museli opustit své domy, utěš zarmoucené a upokoj padlé. Shlédni milosrdným okem na utiskované. Pastýři duší, osviť bloudící, uveď na cestu spravedlnosti všechny ovečky své. Dej sílu lidu svému na Ukrajině, aby uprostřed válečných běd neklešal na duchu, ale odhodlaně nesl svůj kříž a následoval tvou trpělivost. Pomoz nám všem, svým dětem, abychom se chopili kající modlitby a otevřeli tím dveře tvému slitování. Kéž všichni pochopí, že na zemi nežijeme proto, abychom zabíjeli, ale abychom druh druhu milovali.

Pane slitovný, smiluj se nad námi a vyslyš úpěnlivé modlitby naše přinášené ti s vírou za trpící a umírající, na přímlyvy přesvaté Bohorodice, svatého knížete Vladimíra, mučedníků Borise a Glěba, ct. Antonia a Feodosia i všech svatých. **Neboť ty jsi Bůh pokoje, Hospodin slitování a útěchy, a tobě slávu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.**

(Možno číst při bohoslužbě po zaambonové modlitbě.)

Křesťany – ženicha a nevěstu – spojuje nejen láska jednoho k druhému, ale jejich společná láska k Bohu. Sjednocuje je nejen vzájemný vztah, ale i úmysl společně Bohu sloužit.

„Zesnulí čekají na naše modlitby, jako uvěznění na návštěvu svých blízkých.“

(Ct. Paisij Svatohorec)

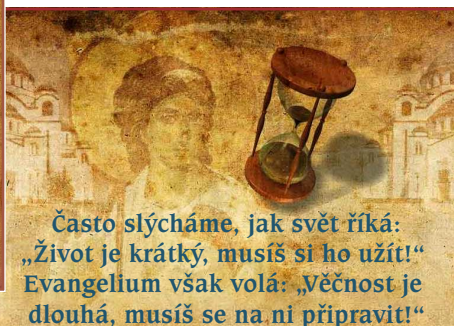

„Pokáním může člověk změnit Boží rozhodnutí.“

(sv. Paisij Svatohorec)

„Nastane doba, kdy nikoliv pronásledování, ale peníze a svody tohoto světa odvrátí lidi od Boha a zahyne více duší než v dobách otevřeného ateistického vyhlazování víry. Budou vztyčovat kříže a zlatit kopule chrámů, zavládne však království lži a zla.“

Serafim Vyrycký

Často slýcháme, jak svět říká:
„Život je krátký, musíš si ho užít!“
Evangelium však volá: „Věčnost je dlouhá, musíš se na ni připravit!“